«بزانتيوم»
ارمنيجه يوميه وسياسى غزته. صاحب امتياز وسر محررى [illegible]
بوزانت كجيان
مطبعه واداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نومرو
دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. Ջմս. $3^1/_2$, Յմս. 2, Կ. Պոլսոյ համար Յամս. 36 դրշ։ Արտասահման 40 Ֆր. Ջմս. 20, Յմս. 10։ Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի գիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38
CONSTANTINOPLE

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 348 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1897 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 17/29 | 5 ՇԱՊԱՆ 1315 | 17 ՔԵԱՆՈՒՆԻ ԷՎՎԷԼ 1313 | Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 348

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՎԻՃԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՆԴՐՈՑ

Վարժապետանոց.—Միաց. Ընկերութիւն

Ուսումնական Խորհրդոյ առջեւ խնդիր մը կ'ծեծուի Վարժապետանոցի հաստատման նկատմամբ։ Մեր կարծիքով, Վարժապետանոցի պէտքը, կարեւորութիւնը, խնդիր չի վերցներ բնաւ։ Այսքան դպրոց, այսքան վարժապետ կամ ուսուցիչ ունինք. պէտք չէ՞ միթէ որ Էքոլ Նորմալ մը ունենանք՝ գոնէ Նախակրթարանաց համար ուսուցիչ պատրաստելու, եւ արդէն ուսուցչական ասպարէզին մէջ գտնուողները քիչ մը Մանկավարժօրէն ընտելցնելու իրենց պաշտօնին։ Մեր ուսուցիչներէն մեծ մասին դէմ եղած գանգատն այս է որ իրենց արուեստին տեսականը չեն գիտեր, տեղեակ չեն ժամանակին մանկավարժական մեթոտներուն, որք մանկապարտէզներէն ու ծաղկոցներէն վեր ալ պէտք են իրենց։ Բայց ի՞նչ կ'ուզենք որ ըլլայ—Ուսուցչական վկայական տալու համար, աւելի լաւ կարգային վրայ աւելի կամ նուազ հմտութենէ զատ ուրիշ բան կ'հարցուի՞ միթէ։ Ուսում. Խորհուրդն ալ ինչպէս կրնար աւելին պահանջել, քանի որ զայն հայթայթելու միջոցները չկային Ազգին մէջ։ Դպրոց ունեցող ամէն ազգ Վարժապետանոց ալ ունի եւ ոչ թէ մէկ-երկու հատ։ Մեծ ազգերու մէջ ամէն գաւառ ունի իր մէկ կամ մէկէ աւելի վարժապետանոցը. զի նոյն իսկ գիւղային նախակրթարաններու վարժապետներուն համար պայման է որ վկայեալ ըլլան Վարժապետանոցէ մը։ Միակ բացառութիւնը մեր Ազգն է կ'ենանք ըսել, որ բախտին ձգած է իր վարժարանաց համար ուսուցիչներու և դաստիարակներու պատրաստութեան գործը։

Մեր կարծիքով, լաւ կ'ընէինք եթէ պահ մը աչքի առջեւ բերենք այն նպատակն որով ի սկզբան հիմնուեցաւ Ղալաթիոյ կեդրոնական Վարժարանն, և ապա մէջ փնտռենք զմեզ զբաղեցնող խնդրոյն լուծումը։ Ի՞նչ նպատակաւ հիմնուեցաւ այս մեծ Վարժարան, եթէ ո՛չ մինչեւ երեք տարի վաճառականական ասպարէզներու համար պատրաստելու աշակերտներն, և անկէ վեր՝ գրական և մանկավարժական ասպարէզներու։ Պահ մը մանկավարժական դասընթացք մ'ալ հաստատուեցաւ։ Շարունակութիւն չունեցաւ, որովհետեւ աղէկ կազմակերպուած չէր, և դպրոցին վերջին տարիներու ժառանգաւորութիւնն ալ ո՛չ մի կերպով փոխարինել կրնար համարուիլ։ Հիմակ ընչո՞ւ աւելի լուրջ հիմերու վրայ չհաստատենք կեդրոնական Վարժարանն իբրեւ Վարժապետանոց և Բարձրագոյն նախակրթարանի կամ միջնակարգ վարժարանի ա.ն անհրաժեշտ ուսմունքն աւանդելէ զատ, ինչո՞ւ մանկավարժական ուրոյն գիծ մը եւ ուղղութիւն մը չունենայ։ Մանկավարժական դասընթացք մը թո՛ղ հաստատուի, կ'ըսենք, որ պարտաւորիչ ըլլայ ամէն աշակերտաց համար որք ուսուցչութեան կ'ուզեն պատրաստուիլ, եւ ուսուցչական ասպարէզին մէջ նոր մտնողներն ալ վկայական ընդունելու համար, կամ աւելի բարձր վկայական մը ստանալու համար, պարտաւոր ըլլան նոյն դասընթացքին հետեւելու։ Միայն տեսականն ալ բաւ չհամարուի, այլ գործնականի դասարաններ ըլլան յարակից նախակրթարանին մէջ, եւ ուրիշ նախակրթարաններու մէջ՝ ուր վարժապետական վկայականի հետամուտները ժամանակ մը դաս տալով իրենց կարողութիւնն ապացուցանեն։ Այն ատեն ապահով կրնանք ըլլալ թէ կեդր. Վարժարանն Ազգին մէջ իրական պէտք մը կ'լրացնէ, մինչ առ այժմ չգիտենք թէ այս հաստատութիւն ուրիշ ո՛ւ է բարձրագոյն նախակրթարանէ, կամ միջնակարգ վարժարանի նախապատրաստական կարգերէ ի՞նչ տարբերութիւն ունի։

* * Միացեալ Ընկերութիւնն օրհասական վիճակի մէջ է, գրեցինք անցեալներն։ Իր Տնօրէնութեան կողմէ տեղեկագրուեր է ի Պատրիարքարան որ եթէ 300 ոսկիի նպաստ մը չըլլայ, Ընկերութիւնն իր բոլոր գաւառային դպրոցները փակելու և իր գրասենեակն ալ գոցելու վիճակի մէջ է։ Այս յուսահատական որոշման հաւանող ազգային մը կրնա՞յ գտնուիլ։ Քի՞չ կան փողոցները թափառող անոնք տղաք որպէս զի Միաց. Ընկերութեան վարժարանները փակելով, հոն պատսպարուած տղաքն ալ փողոց թափենք, եթէ մեղադրենք առաջ կարող էին այս Ընկերութեան նիւթական եւ բարոյական օգնութեան, հիմակ ի՞նչ եղաւ որ այլ եւս կարող չհամարուին։ Աւելի ճիշդ չէ՞ր ըլլար ըսել թէ տնտեսական տագնապն անոնց կարողութիւնն ա՛լ աւելի սասանեցուցած է։ Մեր կարծիքով, թող տալու չէ որ Միացեալ Ընկերութեան վարժարանները փակուին։ Բայց գիտենք ալ որ Ընկերութիւնն արդի վիճակին մէջ չի կրնար շարունակուիլ։ Ընկերային բաժիններու հաւաքումն անկարելի է։ Տարեկան պարտահանգէս, նուագահանդէս, ներկայացում, են. կազմակերպող չկայ, գործին դժուարութեան պատճառաւ։ Բայց Պատրիարքարանի հովանւոյն ներքեւ գրուելով, և այն ազգօգուտ տղոց կրթութեան գործն ալ իբրեւ մէկ ճիւղը նկատուելով ընդհանուր բարեգործութեան, կարելի է երկրին այնքան օգտակար գործ մը կոկիկ և համեստ պայմաններու մէջ շարունակել։ Այն պահուն ուր երկրին ամէն կողմը, կայսերական հրամանաւ, նոր դպրոցներ հետզհետէ կ'բացուին, հարկաւ ներելի չէ թեթեւութեամբ փակել արդէն գտնուող քանի մը տասնեակ դպրոցներ, ուր ազգային տղաք գրել, կարդալ, գրել եւ հաշուել կը սորվին, երկրին պետական լեզուին կ'վարժուին, եւ պարկեշտ և օգտակար քաղաքացիութեան նախագիտելիքները կ'իւրացնեն։ Մեր խիղճ չի ներեր որ այսպիսի համեստ եւ օգտաւէտ հաստատութիւններու փակման համար քուէ տանք։ Մեք պարտք կ'զգենք Պատրիարքարանի վրայ՝ ինքն ստանձնել այս գործ, իբրեւ լոկ բարեգործական պաշտօն մը, գիւրացնել անմիջական նպաստներու առաքումը կարօտեալ վարժարաններուն, եւ կրթասէրներուն տալու է տարի կոչում ընել, յիշեցնելով թէ ամէնքս ալ համերաշխ ենք գաւառացի ազգային մանկտւոյն բարւոք կրթութեան սրբազան գործին մէջ։ Գաւառական Մանկանոցներուն օգնող խնամակալութիւն մը ունինք արդէն։ Զոր գիրք և դպրոցական պիտոյք հայթայթող մատակարարութիւն մ'ալ ունենանք։ Ինչո՞ւ չունենանք, իբրեւ կեդր. Վարչութեան մէկ ճիւղը, գաւառային ազգային դպրոցներուն պահպանման օգնող խնամակալութիւն կամ մատակարարութիւն մը։

Հրատարակութեան համար յղուած գեմ նամակ ղրկողներէ կ'խնդրենք որ թղթին միայն մէկ երեսին վրայ գրեն։ Երկու երեսի վրայ գրուելն շատ յապաղում և դժուարութիւն կ'ծագեն։

ՀԱՅՔ Ի ՌՈՒՄԷԼԻ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԱԴՐ. ՊՈԼԻՍ, 10/22 Դեկ. 97

Անդրոնիկ Յէտնը. — Ի սէր Ցէտուռիսն.—Զէտուր մանուկներու խնամակալ Տիկիններ.—Մեր անկման պատճառը.

Կծող ցուրտ մը մէջ երեք վերջապէս նետեց անդրանիկ ձիւնն էտիրնէի վրայ։ Մարդ առանց տխուր ցնցում մը զգալու չի կրնար մտածել թէ ալ ձմեռն հասած է. ու Էտիրնէի ձմեռն երբեմն բեւեռային երկիրները կ'յիշեցնէ։ Ծովուն մակերեւոյթէն հազիւ 60 մեթր բարձրութեան մը վրայ ո՞րկից այսքան ցուրտ։ Փողոցներուն մէջ մարդ մարդասանք չկայ, ամուխի պարկերով բեռնաւորուած ջորիներ կ'անցնին երբեմն, առաջնորդուելով սեւազգեստ այրիներէ։ Ցոյն կամ հրեայ կիներ են ասոնք, որ երջանիկ կ'համարին զիրենք այս գնումն ընել յաջողած ըլլալնուն համար։ Մարդուն սիրտը կ'ճնշուի տեսնելով անոնց կէս մը զուարթ փրարանցումն, արդէն անոնց այս վայրկենիս զգացած գոհունակութեան։ Անոնց կողիկներուն տակը ներքան չկայ և քղանցքներէն կարծես ջրերը կ'վազեն։ Անկարելի է ջորհնել Ի սէր Ցէտուռին որ յաջողած է փրկել մեր այրիներն այս դառն կացութենէն։ Այս բարի մարդիկներուն ջնորհիւ մեր ազգատներուն վառարաններն ալ հիմա կ'վլվլան, հացագործն անոնց գուռն ալ կ'զարնէ և բժիշկը կ'փնտռէ զանոնք։ Եւ մտածե՞լ թէ քաղաք մը ամբողջ հայ աղքատներուն (որք հարիւրէն աւելի քնտանիք կ'կազմեն) հիւանդներուն մէջ այս մարդոց ձեռքն է որ կ'գործէ։ Եւ գիտէք ալ թէ այս հինաւուրց մարդիկներն իրենք զիրենք մաքուր ճանչցած հաճելու համ. . . մանուկներու Արդիւնքն յայտնի է։ «Տղաք»ները շատ հանգիստ և զուարթ են։ Բուլքերը չեն կրնար թափանցել Մանկանոցէն ներս, ուր հեշտ ջերմութիւն մը կը ծաւալէ սիրուն ջերմոց մը, զետեղուած նկարէն կաթերտներով յատակուած սրահին մէջտեղ։ Դուրս ելած ատեն «տղաք» պատսպարուած են թանձր փոթօններով, որ կ'ուռեցնեն անոնց լանջքերը։ (Այս փոթօններն ո՛րչափ յարմար պիտի գային Գալլը-Զէլմէի չքաւոր տղոց, անոնց անսուաղութենէ հիւծած իրաններն և անչափիկ կուրծքերը պարտկելու համար։) Ի սէր Ցէտուռին ուրիշ տնօրէնութեամբ կրկնակի բարեբաստ ըլլայ Մանկանոցն և պահպանուեցաւ անոր ներքին բարեկարգութիւնը կամ բարւոք մատակարարութիւնն, ընտրելով տիկնանց խնամակալութիւնը, կամ աղջկներուն յորջորջումով Տոյրիկները։ Մանկանոցին՝ քաղաքին ճիշդ մէջտեղն՝ ամենախիտ թաղի մը մէջ գտնուելուն առաւելութիւնը գոնէ այս տիկիններուն առօրեայ այցելութիւնը կ'կազմէ այսօր, առաւելութիւն մը որ այս գիրքին առողջապահական տեսակէտով ընծայած անյարմարութիւնները նկատի առնել չի տար։ Այս խնամակալուհիներուն այցերը պաշտօնական այցեր չեն։ Թէեւ տոհմիկ տիկիններ, բայց գրգոց կապած կ'մտնեն Մանկանոց։ Հոն են առաւօտ և երեկոյ երբ կերակուրները կ'պատրաստուին, (արդէն կերակուրներու որակն և քանակն իրենք կ'սահմանեն), հոն են երբ լուացք կ'ունենայ Մանկանոցը կամ կար կարկտուք։ Նոյն իսկ երբ անցեալները մանուկ մը թոքատապով կ'տառապէր, գիշերներն իսկ շատ անգամ և ցերեկները մինչ քանր սնարն հսկեցին։

* * Օրինեալ գործեր եւ ճշմարիտ բարեխիղութիւններ են ասոնք որ կ'ըննեն... մեր հայրերն, եւ մեզի գործ չեն թողուր ընելիք։ Սակայն ե՞րբ պիտի գայ կարգը մեզի՝ նոր սերունդին։ Յակաւին մինչեւ ե՞րբ պիտի չբարեհաճինք մեր մատը մախիրը թաթխելու։ Եկեղեցին չէն է— անոնցմով։ Վարժարանն եկամուտներ ունի (ինչպէս կ'կրկնենք մենք, նոր սերունդս հպարտութեամբ, կամ ապահովակ ըննել տալու համար զմեզ դպրոցական թոշակէ), աղքատները կ'խնամուին անոնց արդեամբ, մատենադարան կազմած են մեր (Նոր սերունդին) մէջ ընթերցասիրութիւնը տարածելու համար անոնք։ Վերջապէս նայեցէք ձեր չուրջն այն ամէն հոյակապ հաստատութեանց վրայ որ մեր հասարակութեան անունը կ'կրեն եւ նկատեցէք ձեր չէզոքացումը, կամ լաւ եր ըսել ձեր չգոյութիւնն հանրային կեանքի եւ գործերու մէջ։ Ի՞նչ բան արգելք մեզ կ'ըլլէ այսպէս առանձնաշնորհեալ էակներ, եթէ ոչ պարտաճանաչութեան զգացումէ զուրկ ըլլալնիս միայն։ Մեք գիտենք ճոշակել մեզը, բայց չինել ոչ երբեք։ Ժամանակն հասած չէ՞ որ նոր երիտասարդութիւնն իր առաջած գաստիարակութեան արդիւնքը ցոյց տայ, կամ հանրային հաստատութիւնները մատակարարելու մասին իր ըմբռնումներն (որք անշուշտ պէտք է աւելի թռնաւոր եւ միջավայրին աւելի յարմար ըլլան) պարզէ եւ գործադրութեան դնել տայ։ Անոնք, որ պարտականութեան զգացումէն կ'դրդուին, կարծեմ ամէնէն յարմար ժամանակը կ'գտնեն հիմակ իրենց աշակցութիւնը նուիրելու Ի սէր Ցէտուռին (առ այժմ այսպէս ըսենք քանի որ խնդիրն աղքատները խնամելուն վրայ է) անոր գործն իր լաւագոյն վախճանին հասցնելու համար։ Ի սէր Ցէտուռի գործն հիմակուհիմա միակողմանի գործ մ'է։ Վտանգաւորն են որ անոր խնամքին կ'արժանանան, վտանգի ենթականերով չի զբաղիր ան տակաւին։ Եթէ հիւանդը դարմանել լաւ գործ մ'է, կանխաւ հիւանդութեան առջեւն առնել աւելի խելացի, աւելի տնտեսագիտական եւ աւելի լաւագոյն գործ մ'է։ Քանի որ Ի սէր Ցէտուռի այսինքն հին սերունդն իր վրայ առած է աղքատները խնամելու հոգը, մեզի կ'մնայ աղքատութիւնը բառնալու ազնուագոյն գործը։ Այսպէս միայն կրնայ նոր սերունդը կատարել իր քաղաքացիի պարտքը, զոր հաստատելու ճամբուն մէջ մտած չէ ցարդ։ Երբ կ'առաջարկեմ աղքատութիւնը բառնալու ջանքեր ընել, գիտեմ թէ խնդիրն ինքնին այնքան ծանրակշիռ է որ շատերն առաջին ակնարկով տնտեսագիտական կամ ընկերաբանական խոբոփի մը երկնութիւնը տեսնել պիտի կարծեն այս տողերուն վրայ։ Շատ լաւ գիտեմ թէ ամէն քաղաքներու չեն յարմարիր այսպիսի առաջարկներ, եւ աղքատութեան համայնական ջնջումն ամէն տեղի համար կարելի չըլլար։ Բայց ամէն իրագեկ Էտիրնէցի գիտէ թէ Էտիրնէի համար այնպէս մտածել հարկ չըլլար։ Միթէ ամէն քաղաքի համար կարելի է մի միակ մարմնոյ ձեռքով խնամել իր բոլոր աղքատները։ Երբ այս վիճակին մէջ է Էտիրնէ, պարզ է թէ խնդիրը կիսովին լուծուած է։ Այս վախճանին հասնելու համար ոչ չափազանց մեծ ճիգերու եւ ոչ զոհողութիւններու պէտք պիտի ունենանք։ Բաւական է որ մենք մեր անձնական շահերուն եւ ազգային վրայ քիչ մ'աւելի շրջահայեցութեամբ խորհինք, ինքնին այս բազմացեալ թուականը պիտի հասնի մեր աղքատներուն համար, որք զոհերն են մերձաւոր ժամանակներու տնտեսական տագնապի մը, որմէ մենք ոչ մէկն առանց տուժի կրցած է մնալ։ Այս տագնապը գրեթէ բնաւ առնչութիւն չունի մեր տնտեսական տագնապին հետ, զոր երկրին տնտեսական, հողագործական կամ ճարտարական այլեւայլ հանգամանքները կ'ծնուցանեն։ Ասիկա բոլորովին տեղական է, որ յառաջ եկած է մեզի բնակակից ազգերու առեւտուրի եւ արհեստներու մէջ ցոյց տըւած անդուլ գործունէութենէն, որոց դէմ մրցելու համար ո՛չ հասարակական եւ ոչ անհատական ջանք մը ըրած չենք։ Եւ ահա պարբերաբար մեր ձեռքէն ելած են կարգ մը շահաւէտ զբաղումներ, որոց մէջ ստարները բնաւ ներկայացուցիչ չունէին ժամանակաւ։ Ասով մէկտեղ, մեր Էտիրնէցի ազգակիցներու նիւթական վիճակը վհատութիւն պատճառող հանգամանք մը չունի, եւ նոյն իսկ Էտիրնէի առեւտրական հրապարակին ազդելու չափ դիրք մը ձեռք բերելու համար կ'բաւէ՝ 1. առեւտրական մի քանի ճիւղերու մէջ գործակցութիւններ կազմել, 2. Վաճառականութեան նուիրել պէտք եղած յարգանքն ու ուշադրութիւնը, 3. Արհեստաւորներու միջոց ընձեռել իրենց արհեստին մէջ կատարուած յառաջդիմական քայլերուն հետեւելու, 4. Առանց ժամանակ կորսնցընելու նախաձեռնարկ ըլլալ Էտիրնէ ներմուծելու այն քանի մը արհեստներն, ո՛րոց պատրաստած նիւթերուն համար եղած խնդրանքն եւ տեղական սպառումը բաւական է նոր կուռան մը ստեղծելու մեր նիւթական բարձրացման։ (Այս նիւթերուն վրայ մանրամասնաբար պիտի գրեմ, եթէ Բիւզանդիոն մեզի այդ թոյլտուութիւնը շնորհէ)։ Գէթ հարուստները գիտնան խնայողութեամբ հետամուտ ըլլալ իրենց մասնաւոր շահերուն, վստահ ըլլան թէ նախկին այն «առատ շահերու» հոսանքն իր նախկին աւազանն անգամ մ'ալ պիտի գտնէ, և Ադրիանուպոլսոյ աղքատներէն շատերն իրենց համեմատական բաժինը պիտի ստանան այն առատ շահերէն։

Դ. Մ.

ՎԱՆԱՑ ՄԱՆԿԱՆՈՑՆԵՐԸ

Վան, 29 Նոյ. 1897

Բիւզանդիոնի մէջ կարդացինք ձեր ծառայութիւնները, Ցերաւէ անուրանալի են, մասնաւորապէս, անոնք մանկունք համար որ կ'թափառէր աստանդական։ Ձեր զեկոյցներովն ու հիմնական հայեցողութիւններովն անոնցմէ շատերն ապաստան և դաստիարակութիւն գտան։ Քաղաքիս արուարձանի Կարմրուոր վանից մանկանոցի ծանօթ խնդրոյն վերաբերութեամբ կարդացինք Բիւզանդիոնի 97 Հոկտ. 24 թուոյն մէջ թէ անոնք ներու խնամակալութիւնը 19 յօդուածէ բաղկացեալ նոր պայմանագրութիւն մը խմբագրելով յանձնած է Պատրիարքարանի որ պաշտօնագրով մը Վան ղրկելով առաջնորդական Տեղապահին յանձնարարած է միսիոնարաց ստորագրել տալով վերադարձնել Պատրիարքարանի ի վաւերացումն։ Ամիսէ մ'ի վեր կ'սպասենք և ցարդ այդ նամակն ու պայմանագիրը չհասան Առաջնորդարան։ Գործին սկզբնաւորութիւնը տեղւոյս Առաջնորդարանի կողմէն վեց ամսէ ի վեր գրուած է Պատրիարքարանի, եւ մինչեւ հիմակ երբեք պատասխան մը չտրուեցաւ։ Քանիցս նամակներով կրկնեցինք և հեռագրեցինք, և միանգամ Ս. Պատրիարքը պատասխանեց Առաջնորդարանի բնաւ տնօրէնութիւն մը չընել մինչեւ իր նամակին հասնիլը։ Եւ ինչպէս ըսի ք, ցարդ բնաւ պատասխան մը չհասնելով, հոգաբարձութիւնս կ'մնայ ի տարակոյսի, չկրնալով ձեռնթափիլ արդէն հաստատուած պայմանէն եւ ոչ նոր ձեռնարկ ընել, այլ կ'մնայ ընկճեալ ի վիճակ յուսահատութեան։ Վանուց համայն գործերը տատանին յանորոշութեան, արդէն ընտրուած 32 մանկիկներն որոց պատսպարան ու միակ ապաստանը պիտի լինէր այդ վանք, այսօր աստ անդ դեգերին. մինչ 160 իւրեանց նըման մանուկներ միսիոնարաց շրջանակին մէջ փառաւորապէս կ'կայտռին ընդունելով առատ սնունդ, ուսում և արհեստ։ Պատասխանին յապաղմամբը վանքին տնտեսական վիճակն ոչ նուազ վնասուեցաւ. հաւաքուած բոլոր նպաստներն ընդունոյն սպառեցան։ Մանկանոցի չէնքերն՝ ըստ ամենայնի յարմարուած՝ այժմ ծառայեն թռչնոց եւ զեռնասունքին, փոխանակ մանկանց վարժարանի։ Շէնքին կառուցման ծախքերն որ եղան միսիոնարաց դրամովը, այժմ կ'մնան անվճար, եւ հաւաքուելու պարտք մը վանքին կողմէն։ Հոգաբարձութիւնս կ'մնայ վարանեալ, Առաջնորդարանի կ'գիմէ եւ պատասխան մը չի կրնար առնել։ Հոգաբարձութեան փափաքը չէ որ այդ Մանկանոց անպատճառ միսիոնարաց միջոցաւը բացուի, այլ կ'սպասէ որ Պատրիարքարանէն պատասխան մ'ընդունի։ Դէպքս ի ապէս վեց ամիս կ'անցնի եւ պատասխան չկայ։ Եթէ այսպէս յապաղում կ'ըլլայ լոկ պատասխանին, հապա գործն որչա՞փ ժամանակ պիտի ուզէ ի կատար հասնելու համար։

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
Կարմրաւորայ Ս. Վանուց
Ն. ԲԻՐԻՋԵԱՆ   Փ. ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ

ՄԻՍԱԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Սոյն վերնագրով Տ. Ա. Ի. Գաֆիրէէ գրած նամակը կարդացի Բիւզանդիոնի վերջին թիւերէն մէկուն մէջ։ Այնչափ հեռուէն բնականաբար զործին մանրամասնութեան իրազեկ ըլլալ կարելի չէ։ Միսակ ոչ խեղճ ապրեցաւ և ոչ խեղճ մեռաւ. չայլն ամէն գործի մէջ մուրացիկ կ'ըլլայ. ազատն ամէն գործի մէջ մուրացիկ կ'ձեւանայ։ Միսակ միշտ ունէր իր համեստ ապրուստն, իր վերջին օրերուն մէջ արժանացաւ այնպիսի բախտի մը որուն անցեալ արուեստակիցներէն և ոչ մին էր արժանացած եւ շնորհիւ հասարակութեան, մանաւանդ Բերայի թատերասէր հասարակութեան եւ մամուլներու մարդասիրական ջանքով պրուած նպաստէ մը գոյացած գումարին, իր հիւանդութեան միջոցին միշտ ունեցաւ իր բժիշկները, դեղերն, ուտեստը, վառելիքն, օգնութիւնն եւ իր թաղման հանդէսին համար պէտք եղած ծախքն, և աւելին՝ իր բարձին տակ իր նահապետական ճերմակ քսակին մէջ. Երանի թէ ես եւս արժանանայի այդպիսի յոբելեանի մը թէպէտ եւ թաղման հանդէսի խաչնուած։ Գալով մեր աքքեսատրին՝ Միսակ ժողովրդական առաջնակարգ դերասան մ'էր, ինչպէս Ադամեան իբրեւ դիւցազներգակ։ Ադամեան չէր կրնար իջնել ժողովրդեան զանազան խաւերուն, այլ դիւցազներգութեան մէջ միշտ դիւցազն էր։ Իսկ Միսակ ժողովրդական կենաց ամէն յատկութիւնները կը մարմնաւորէր բեմին վրայ։ Գինով էր տանց խմելու, ազահ էր առանց ագահ ըլլալու, խորամանկ էր պարզամիտ ըլլալով. հայր էր, ամուսին էր, սիրահար էր, չարագործ էր եւ այլն, կը սիրէր իր արուեստը, մաքուր էր բեմին վրայ, լաւ կ'ուսումնասիրէր իր դերերը, միով բանիւ հանդիսատեսք ամէն դէպքի մէջ գոհ էին իրմէ։ Միսակ իր կենաց 32 տարիները նուիրած էր թատերական բեմին. 1865ին Գէշիկթաշլեանի բանաստեղծական գրչէն յափշտակեալ Գուզկունճուգի դպրոցին մէջ առաջին անգամ բեմ ելած էր Գապաման եղբարց հետ. յետոյ անցած էր Օրթագիւղ Մաղաքեանի խումբէն, ընկերակցութեամբ Ադամեանի, Մնակեանի, Թրեանցի, Օր. Հրաչեայի, Աստղիկի և Սիրանոյշի։ Ինձ հետ կ'գտնուէր գրեթէ տասնեւթ տարիէ ի վեր. տասնեւթ տարուան մէջ կազմուած բեմերգուածէ մը երբ յիշեցած կը պակսի Միսակ, ի՞նչպիսի մեծ յուսահատութեան մէջ իյնալն միայն արուեստագէտները կարող են երեւակայել. յուսահատութիւն մը որ անըրուժելի է վասն զի ոչ կարող եմ Միսակ մը գտնել և ոչ կարողութիւն և տարիք ունիմ նոր Միսակ մը պատրաստելու։

ՄՆԱԿԵԱՆ

ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐ Ի ՌՈԴՈՍԴՈ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

ՌՈԴՈՍԴՈ, 14 Դեկտ. 97

Գոհ ենք որ մեր պզտիկ քաղաքին մեծ խնդիրը կարգադրուեցաւ ժողովրդային բազմանայ համաձայնէ։ Երեք տարիէ ի վեր օրինաւոր Առաջնորդ չունէինք, եւ կեդր. Վարչութեան Յաւան ժողովոյ խմաստուն կարգադրութեամբ ի մօտոյ զայն ալ ունենալու բարեբախտութիւնը պիտի ցնենանք։ Մեզ մի՛ մեղադրէք սակայն երբ ֆօրմալիտէի վրայ այնքան գաղափար չունինք. մենք պարզապէս գոհացինք Պատրիարքարանէն թէ մեր Տեղապահէն գոհ չենք եւ Առաջնորդն ձեր ձեռքովը կ'ուզենք ընտրել։ Ասոր հետ մէկտեղ Կեդր. Վարչութեան գիտողութիւնները մեզի խրատ պիտի ըլլան եւ ասկէ վերջ ֆէւակերպութիւնները ճիշդ ու ճիշդ կատարելու ջանադիր կ'ըլլանք։ Թղթակցի պարտականութիւնը ճշգրիտ կատարելու համար սա ալ ըսեմ թէ հրաժարեալ Տեղապահնիս անստգիւտ վարք մ'ունէր. Առաջնորդ մը ըլլալու բոլոր պայմանները ունէր. բանիմաց, ժամ, պատարագ անթերի կ'կատա-

բեր. հայ լեզուի, երաժշտութեան և կրօնական գիտելեաց մասին իր հըմտութիւնն անուրանալի է. սակաւապէտ ալ էր. բայց գործի մարդ չէր միայն, եւ հօ՛րկ է ըսել թէ այս ալ պահանջուած յատկութիւններուն գըլխաւորներէն է։ Մենք շատ մը գործեր ունինք կարգադրելիք եւ շատ մը ցաւեր դարմանելիք. ժողովուրդն հետզհետէ եկեղեցիէն կը ցրտանայ, ազգն իր զաւակները մասնաւորի և Բողոքականաց վարժարաններն յանձնել նախապատիւ կ՚սեպէ, քանզի իրենց խնդիրներն ու պահանջներն ունին զատ զատ, ու երբ Աստուծոյ հեղինակութիւնը պակսի՝ բնական է որ գործերն երթալով աւելի վատթարանան։ Բանտարկեալներէ կ՚անսատեն ազգ. իշխանութեան. մէկը Զօրլուի համար կ՚որոշուի և քաղաքէն զատուիլ չուզեր, միւսն Հայրապետին համար կ՚ոծուի և 6 ամիս է որ չիլեմար իր պաշտօնավայրը։ Եթէ զուք Վեհափառի գիտածիս ա-փունքն ունիք սրբազաններուն համար, մենք ալ հոս Մարմարայի ոչ հոսաք յանկուցիչ եպիսկոպոսներն ունինք Տէր հայրերուն համար։ Երկու թաղի թաղական խորհուրդներն ալ մէկ մէկ տեսակ ճամբայ բռնած են. մին՝ թէն ամեն ի վեր հրաժարեցուցած է զաւառ. վարչութեան հետն ժողովոյ որոշմամբ իր ապօրինի կազմութեան համար, և բանի կ՚պաշտօնավարէ ժողովրդեան արտունջներն արհամարհելով։ Միւսը մէկ ցեղի մը սեփականութիւնը դարձած է, եւ եթէ սոյն խորհուրդը չյաջողեցաւ իր մարզը քանդ նաւ օծել տալու, զէթ զմիոցի մասին իրեն ուզածը կատարած ըլլալու գոհունակութիւնն ունի. անդամներէն մին իր դրկի սանը անմիջական վարժարանին, միւսն իր եղբայրն, ուրիշ մը իր ազգականը, չորրորդ մը իր նկարիչին վարժապետ դրաւ, որք իրենց կարգին՝ աշակերտներն ուսուցիչ ըլլալ եւ այնչափ սնորհնդուցին արտեւան որ երէճան փողոցի մէջ [illegible] տղոց մը դասարան մը յանձնեցին չարելու և... քարոյագիտութեան՝ [illegible] տալու համար։ Ասոնք բոլորը կարգադրութեան պէտք ունին եւ մեր անդամ Տ. Բարթողիմէոս հայրը չփուտաց զաւառ. վարչութեան որոշումները գործադրել ժամանակին։

Շնորհակալութիւն մ՚ալ Բիւզանդիոնի կպարտինք որ հանրային կարծեաց թարգման հանդիսացաւ օրն օրէն հրատարակելով հարկ եղած տեղեկութիւնները։ Քաղաքական թէ ազգային զանազան նիւթերու վրայ իր գրած խմբագրականներով, Մանաւանդ ամուսնալուծման վրայով իր յօդուածները մեծապէս նպաստեցին քաղաքիս հասարակութեան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԻՒՊԱՏՈՍԱԿԱՆ նշանակութեան բանակցութեանց համար օսմ. կառավարութեան կողմէ պատուիրակ կարգուեցան Հասան Ֆէհմի փաշա, Բ. Դրան օտար թղթակցութեանց քարտուղար Նուրի պէյ և Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Հագգը պէյ ու Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան որք ուրէն ի նիստ գումարեցան։

ՏՈՒԳԱՆԱՑ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ. — Աթէնքի լրագիր մը կ՚ըսէ թէ Մեծ Տէրութիւնք տակաւին չեն որոշած թէ տուգանաց փոխառութիւնը պիտի երաշխաւորե՞ն թէ ոչ. իրենց պատուիրակներուն տեղեկագրին կ՚սպասեն ճիշդ գաղափար մը կազմելու երկրին նիւթական կարողութեան վրայ։ Սոյն տեղեկագիրք այս ձմեռ պիտի մատուցուին եւրոպեան դահլիճներուն։

—Հակակշիռ գործադրութեան բանակցութեանց յապաղած ըլլալու լուրը կ՚հաստատուի։ Եւրոպական պատուիրակները նոր. տեղեկութիւններ ուզեր են, հակակշիռ օրինագիծը փոփոխուած պէտ պիտի չկրնայ պատրաստուիլ։

— Ինչպէս արդէն ծանուցինք, վարչապետ Մ. Զայիմիս կայսերարեալ թէ հակառակ ըրած ջանքերուն չէր կրցած հակակշիռ օրինագիծն հաստատութեան Դաշնագրոյն հետ ներկայացնել Երեսփ. ժողովին, և թէ պիտի աշխատի ի մտոյ աւարտել այդ գործը։ Արդարև կ՚ըսէ Լ. Հերալտ, կարելի չեղաւ հակակշիռ օրինագիծն որոշման պայմանաժամին աւարտել, զի կայր նաև հին [illegible] հետ կարգադրութիւն մ՚ընելու դժուարութիւնը։ Ամէնէն աւելի կացութիւնը դժուարացնող պարագան սա է թէ նոյն իսկ եթէ հակակշիռի յանձնաժողովոյ բարոյական նշանակութեան տակ մէկ քանի հարիւր միլիոն ֆր.ի փոխառութիւն մ՚ալ ըլլայ, բաւական չէ Յունաստանի պէտքերուն, զի այս փոխառութիւն պիտի սպառի Թուրքիոյ և օսմ. հպատակաց վճարելի տուգանքներով։ Ասկից զատ կայ նաև 1897ի նիւթացոյցին բացն ինչպէս նաև արտասովոր ծախքեր՝ որք են Թեսալացի գաղթականաց վերադարձն և այն մեծամեծ գումարներն որք անհրաժեշտ են օգնելու պատերազմէն վնասուած նահանգներուն։ Այս վերջնոյն համար 40 միլիոն ֆր. պէտք է զոր փոխառութեամբ միայն կրնայ ձեռք բերել որուն տոկոսին և գլխավճարին համար նոր հասոյթներ յատկացնել հարկ է։ Օրմէնեան տրամադրելի հասոյթներն՝ հակակշիռ օրինագծին մէջ տուգանաց փոխառութեան և հին պարտուց տոկոսին ու գլխավճարին յատկացուած են եւ միւս կողմէ հելլէն կառավարութեան միայն իր նիւթացոյցի ծախուց յատուկ գումար մը թողուած է, ասկից կ՚հետեւի թէ նոր փոխառութիւնն յաջողցնելու համար անհրաժեշտ են նոր հասոյթներ որք նոր տուրքեր հաստատելով եւ կամ արդէն եղածներուն վրայ յաւելում ընելով ձեռք կ՚բերուին։

ՀԵԼԼԷՆ ԳԵՐԻՆԵՐ. — Աթէնքի ժողովուրդն համակրալից ընդունելութիւն մ՚ըրաւ Կ. Պոլսէ դարձող հելլէն գերիներուն։ Աթէնքի կոմը. հրամատարը քննութիւն մը կատարել կուտայ՝ երեւան հանելու առոնց գերի իյնալուն պատճառներն և յանցաւորները պատժելու։ Հելլէն կառավարութիւնն օրական 70 ֆր. ոսկեդրամ գրաւ հելլէն գերեաց հետ Աթէնք գացող օսմ. սպայից ապրուստին համար, ցորչափ Աթէնք մնան։ Օսմ. սպայք փափաք յայտնեցին զօր. Սմոլենսկի ներկայանալու։ Տեղական Փթիոս սեղան մը տուաւ օսմ. սպայից։

ԱԹԷՆՔԷ կ՚հեռագրեն թէ Թեսալիոյ պատերազմին վրայ Կոստանդիանոս իշխանի տեղեկագրոյն հրատարակման յապաղելուն պատճառ կը համարուի Եսպիոս [illegible] կարծիքը թէ Լարիսայի [illegible] պատերազմներու պէտք իշխանին ու զօր. Սմոլենսկի միջեւ պատահածները պէտք չէ երեւան ելնեն։ Պաշտօնապէս կ՚հերքուի այն զրոյց թէ Տոմոքոյի պատերազմին Սմոլենսկ [illegible] իշխանին, զի զօրավարն [illegible] մասնակցած են Տոմոքոյի պատերազմին։

—Յունաստան կ՚բանակցի Աւստրիոյ հետ, որպէս զի բանակը կանոնաւորելու համար աւստրեան սպաներ ղրկուին։

— Մենավաճառներու հասոյթը նոյեմբ. 136,411 տրախմի պակաս եղած են։

— Յունաստան գտնուող Գերման հնագէտք Բոլսոր գետին մէջ գերեզմանաքար մը գտեր են որ կ՚կարծուի թէ Պերիկլէսինն ըլլայ։

—Նորկիոս Թագաւոր 20,000 տրախմի պարգեւեց ի նպաստ գաղթականաց։

—Զօր. Վասոս հրամատար կարգեցաւ Ա. զօրաբաժնին։

—Բարտիզայի հաշտարար-դատաւոր Մ. Րոնդիրի իր սենեակին մէջ սպաննուած գտնուեր է։

ՍԵՒ ԼԵՌՆՑԻ Վոյվոտին ընդունելութեան նպաստաւոր լուրեր բերին երեկուան Վիեննայի թերթեր։ Կ՚ըսեն թէ դեսպանները Ռուսիոյ առաջարկութեամբ յարմար կ՚գտնեն զՊօզօ Բեգրովիչ, որովհետեւ Սեւ Լեռնցիներ շատ պիտի գործածուին կազմելի նոր ոստիկանութեան մէջ, եւ զանոնք կառավարելու համար իրենց գրեթէ ցեղակցեան համարուող Բեգրովիչ ամէնէն յարմար անձը կ՚ըլլայ։ Ռուսիոյ ազդեցութեան շնորհիւ, Նիքոլա իշխան ալ հոս կ՚կենայ դիմադրելէ։ Մնաց որ, Բեգրովիչի ծնունդը [illegible] ստժամանակեայ պիտի ըլլայ, եւ եթէ գոհացուցիչ արդիւնք չունենայ, ուրիշ մը պիտի կրնայ կարգուիլ։

ԿՐԵՏԷԻ մէջ անկարգութիւններ վերսկսելուն պատճառաւ, Ֆրանսայի Թուլոն նաւահանգստին մէջ երկու զրահաւորներ պատրաստ կ՚գտնուին առաջին հրամանին մեկնելու։ Ռուսական Սեւոյէ Վելիքի զրահաւորն ալ, որուն նորոգութիւնն աւարտած է, պատրաստ է միանալու ֆրանսական և ռուսական նաւաբաժիններուն Կրետական ջուրերուն մէջ։

ԵԹՆԻՔԷ ԷԹԷՐԻԱՅԻ հրատարակած տեղեկութիւններ հասայ Ընկերութեան ծագման վրայ։ Երիտասարդ սպայ մը իրեն մէջ քանի համախոհներուն հետ կազմեց այդ Ընկերութիւն։ 1894ի Նոյեմբերին բոլոր անդամք թուով 14 սառօրագրեցին որոշմագիր մը պարզելով իրենց նպատակը։ Կազմուելէն մինչեւ 1895 Սեպտ. անդամոց թիւը 60ի կ՚հասնէր, բայց յետոյ կրկնապատկեցաւ և Աթէնքի մէջ մասնաճիւղեր հաստատեց։ Ընկերութիւնն 1896ին ձեռնարկեց Մակեդոնիոյ մէջ խռովութիւն յարուցանելու։ Այդ միջոցին Ընկերութիւնը շրջաբերականաւ մը ծանոյց իր բոլոր անդամոց թէ որոշուած է զէնք ու փամփուշտ ղրկել ի Կրետէ՝ խռովութեան ձեռնարկելու և թէ կարող անձեր ձեռք անցուած են Եպիրոսի ու Մակեդոնիոյ կողմերը պատերազմի ձեռնարկելու։ Կրետէի առաջին խռովութիւնը վերջանալէ յետոյ՝ 1896 Սեպտ.ին Ընկերութիւնն օր մը որոշեց հոգեհանգիստ կատարելու Մակեդոնիոյ մէջ մեռած ապստամբներուն համար, եւ այդ օրը ծանուցանելով ժողովրդեան յանձնաբարարեց որ պատերազմի պատրաստուին։ Ընկերութիւնը բնաւ չհանդատեց հելլէն կառավարութիւնն որ զօրք եւ մարտանաւ ղրկէ ի Կրետէ, սակայն այդ առաքումը կատարելէ յետոյ Էթնիքէ յայտարարութեամբ մը ծանոյց թէ դաշնարդի խաղաղութիւնը մեր ձեռքն է։»

ԱԹԷՆՔԷ կ՚հեռագրեն թէ Երեսփ. ժողովը յունուար 25ին պիտի գումարի։

—Հելլէն կառավարութիւնը, կ՚ըսէ Իգտամ, եւրոպական մայրաքաղաքաց մէջ գտնուող իր դեսպաններուն միջոցաւ խնդրեր է որ Մեծ Տէրութիւնք երաշխաւորեն տուգանաց փոխառութիւնը, սակայն նպաստաւոր պատասխան չէ ընդունեն։

ԷՏՀԷՄ ՓԱՇԱ Վոլօ գացեր է ուր ձմեռը պիտի անցնէ։

—Էթնիքէ Էթէրիայի տեղեկէն կ՚երեւի թէ Ընկերութիւնն հաւաքեր է 1,149,694 տրախմի որոն 936,304ը ծախսեր է, կոնսկցոն խումբերու կազմութեան, ռազմամթերքներու գնման և ժիրերներու եղած նպաստներուն. Այժմ 213,389 տրախմի պատգամ կայ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ և Լոնտոնի մամուլը ցաւ կ՚յայտնէ սահմանագլխի ցեղերուն դէմ մղուած պատերազմին անյաջող ելքէն։ Ափրիտիներէն [illegible] ցեղերը դեռ չհանդարտեցան, մանաւանդ Ափրիտիները։ Սըր Ուիլեըմ Լոքարդ սպարապետն իր վրայ դրուած յոյսերը չպատկեց։ Անգլիացիք այնքան կորուստ կրեցին որ նման չէր տեսնուած այսպիսի սահմանագլխեան կռիւներու մէջ։ Անգլիահնդիկ վարչութիւնն [illegible] շատ մը սխալներ գործեց։ [illegible] պատճառաւ շատ մը բազմաթիւ [illegible] հրացաններ և անոնց բարուիղով կամ մեկենդով լեցուած փամփուշտներն ապստամբաց ձեռքը գտնուեցան, եւ մեծ վնաս պատճառեցին Անգլիացիներուն։ Հիմա ձմեռը սաստկացած է այն արդէն ցուրտ բարձունքներուն վրայ, եւ գործողութիւնք ի հարկէ կ՚դանդաղին։ Անցեալ շաբթուն ալ Անգլիայէ երկու փոխադրանաւ ճամբայ ելան, ամէն մին 1,000 զինուորէ աւելի տանելով Հնդկաստան։ Պէտք չէ որ մինչեւ հիմա վերջացած ըլլայ այս խնդիր, քանի որ աշխարհի ուրիշ կողմերը խնդիրներ չեն պակսիր Անգլիոյ։ Ստանտարդ եւ Թայմզ, որքան ալ նախարարական թերթեր, իրենց վերջին թիւերով ցաւ կ՚յայտնեն անգլահնդիկ վարչութեան ու զինուորական իշխանութեանց թերութիւններուն համար։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. — Կալկաթայի մէջ պատրաստուած պաշտօնական ցուցակէ մը կ՚երեւի թէ Դիրահի արշաւախումբն՝ հրամատարութեամբ Սըր Ուիլեըմ Լոքարդի որ Ափրիտիներու դէմ քալեց, ցայսօր ունեցած է 433 մեռեալ, որոց 36ն եւրոպացի սպայ, եւ 1341 վիրաւոր որոց 81ն եւրոպացի սպայ։ Բայոնիր, Ալլահապատի անգլիերէն լրագիրը, այս արշաւանքին դէմ խիստ քննադատական մը հրատարակելով կ՚ըսէ. «Սպայք ոմանք չհամապատասխանեցին իրենց ակնկալութեան. Ծանօթ է որ Սըր Ուիլեըմ Լոքարդ իր քովէն հեռացուց անկարողները։ Շատ մը պարագաներու մէջ մէկ քանի հարիւր զինուոր ստիպուեցան յուսահատօրէն կռուիլ մահուընէն ազատելու համար, մինչդեռ քանի մը բլուրներ հեռուն, իրենց ընկերներէն հազարաւորներ անգործ կ՚մնային։ Ափրիտիներն յաջողեցան Անգլոհնդիկներու վերջապահներուն վրայ ըրած յարձակումներուն մէջ, զի վերջապահք թուով շատ քիչ էին եւ անոնց պաշտպանութեան համար գրեթէ բան մը չէր եղած։ Կորուստները ալ շատ եղան, որովհետեւ [illegible] թերի էր։ Ուստի Հնդկաստանի պաշտպանութեան համար պէտք է որ սպայակոյտը մաքրուի եւ ապագային սպայից ընտրութեան համար միայն անձնական արժանիքը նկատողութեան առնուի։

ԱՆԳԼ. ԲԱՆԱԿԻՆ ՍՊԱՐԱՊԵՏ Լորտ Ուոլսլի անցեալ ԵՇ. բանախօսութեամբ մը, գովեց կռփամարտութեան բուն անգլ. մարզանքը (պօքս), իբրեւ առաջին կարգի ֆիզիքական մարզանք եւ «ազնիւ արուեստ ինքնապաշտպանութեան»։ Այս օրերս երկու կռփամարտիկներէ մին զէշ հարուած մ՚ընդունելով գետին ինկած եւ գանկը ջախջախուած ըլլալով, կռփամարտութիւնը սաստիկ պախարակած էին ոմանք, իբրեւ բարբարոսական գործ։ Սպարապետը կ՚պաշտպանէ. կ՚ըսէ թէ յանկարծակի յարձակում մը կրող Անգլիացին իր երկաթի պէս կռուփներուն եւ անոնց քաջավարժ գործածութեան շնորհիւ է որ ինքզինք կ՚պաշտպանէ գողին, աւազակին, մարդասպանին դէմ, եւ կռփամարտութեան վարժուած զինուորին ալ բազուկները շատ ուժով և դիմացկուն կ՚ըլլան, [illegible] կ՚օգնեն։ Ֆիզիքականէն բարոյականին բարձրանալով, ըսաւ թէ քաջ կռփամարտիկ մը, առանց զէնքի արդէն զօրաւոր զգալով ինքզինք, անձնավստահ կ՚ըլլայ եւ անկախ ոգիի տէր։ Անգլիոյ մէջ թերթեր կ՚հրատարակին յատկապէս կռփամարտութեան [illegible]։ Երկաթէ ձեռնոցով կռփամարտութիւնը ճշմարիտ զէնքի մը չափ անհրաժեշտ է, եթէ «արուեստին» բոլոր նրբութիւններովն ի գործ դրուի։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՉԻՆ. — Բորդ Արթուրի մէջ Չինացիք (կառավարական պաշտօնեայ թէ զինուոր) ռուսական հրամանաց ներքեւ կ՚գործեն այժմ, այսինքն չեն հեռացած, մինչ Գերմանիոյ մտած բերդէն ելած գացած են Չինացիք։ Ասկէ կ՚հետեւի թէ Չին պարզապէս ռուսական հովանւոյն ներքեւ դրած է ինքզինք, յուսալով այդ ներսիւ ինքզինք պաշտպանել միւս Տէրութեանց դէմ։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ. — Գերման թերթեր կ՚ըսեն՝ թէ «Բեթերսպուրկի [illegible] թերթեր [illegible] ռուս կառավարութեան [illegible] Գերմանիոյ գործադրութեանց դէմ Չինաստան, զի, ինչպէս վերջերս Վիէննի Պ. յայտարարեց, «Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ յարաբերութիւնք բարեկամական հանգամանք ունին»։ Ասկից կ՚հետեւի թէ այդ երկուց կառավարութեանց միջեւ համաձայնութիւն մը կայ Ծայրագոյն Արեւելքի գործերուն նկատմամբ։

—Աւստրեան [illegible] կ՚հեռագրեն թէ Գերմանիա զգուշական [illegible] ձեռք կ՚առնէ, որպէս զի Չինաստանի [illegible] երկրին եթէ [illegible] բացուի, իրաւ առաջ անցնողներ չըլլան եւ [illegible] մէկ կողմ չթողուի։ Այս թերթերու համար անհասկնալի են անգլ. մէկ քանի լրագրաց յայտնած երկիւղները։ Անգլ. կառավարութեան հանդարտութիւնը, կ՚ըսեն, ամէնէն աւելի կ՚համապատասխանէ իրաց ճշմարիտ կացութեան։

—Անգլիոյ ընթացքն ալ այսպէս կը սահմանէ Տէյլի Քրոնիքըլ [illegible] Սալզպըրիի դահլիճն որոշած է գէթ առայժմ, չինական հողէն [illegible] մաս չգրաւել։ Բէքինի անգլ. դեսպանն [illegible] բացատրութիւններ պիտի տայ Չինու կառավարութեան՝ ի մասին Անգլիոյ քաղաքականութեան զանազան պատահականութեանց մէջ։ Մեծն Բրիտանիա բարոյապէս պիտի աջակցի Ճարոնի որ ամենայն [illegible] պիտի բողոքէ Գերմանիոյ գործին դէմ»

Զրոյց կայ թէ Անգլիա առաջարկեր է Իտալիոյ՝ միասին գործել Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ, սակայն Իտալիա մերժեր է՝ Գերմանիոյ նկատմամբ իր յանձնառութիւնները մէջ բերելով։ Բայց միւս կողմէ, ինչպէս երէկ ծանուցինք, Իտալիա որոշած է նաւաբաժին մը ղրկել չինական ջուրերը։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ Լեհաստանի հեծելազօրաց նոր գունդին հրամանատար կարգեցաւ Զօր. [illegible], [illegible] սպաներէն մին է։ Զօրավարը Պուլկարիոյ պատերազմական նախարար էր Պաթէնպէրկի իշխանին օրով, եւ ինչպէս կ՚յիշուի այն ատեն շատ խօսուեցաւ իր վրայ։

ՌՈՒՍ ՆԱՒԱՏՈՐՄ. — [illegible] մէջ շինուող զրահաւորը՝ Ցարին հրամանաւ կոչուեցաւ Իշխան Բոտեմկին [illegible] և Սեւ ծովու նաւատորմին պիտի վերաբերի։ [illegible] զրահաւորն որ Բեթերսպուրկի մէջ կ՚շինուի, Պալտիկ ծովու նաւատորմին պիտի միանայ։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ. — Երեսփոխանական ժողովէն Մ. Ֆիլիբեսքու, որ վերջերս մէջ սպաննեց զՄ. Լահովարի, ինչպէս նաեւ չորս վկայք դատաստանի ենթարկուեր են։ Երեսուն փաստաբաններ պատրաստակամութիւն յայտներ են պաշտպանելու զՄ. Ֆիլիբեսքու։

—Պուքրէշի թերթ մը կ՚ծանուցանէ թէ ռումանացի Հրեաներու ընկերակցութիւնն յիշատակագիր մը մատուցանելով Երեսփ. ժողովին պիտի խնդրէ ջնջել դպրոցական տուրքերը՝ Ռումանիա ծնած Հրեաներու համար։

ՍՊԱՆԻԱ. —Նիւ Եորքէ կ՚հեռագրուի թէ Քուպացիներու գործիչներէն Նախագահը՝ Մ. Էսդրատա Բալմա՝ լրագրաց նամակ մ՚ուղղեր է արդարացնելու դեր-գնդ. Ռուիզի սպանութիւնն, ըսելով որ Սպանիացիք կ՚ուզէին ապստամբներուն բանակետը մտնել անոնց պետերն սպաննելու համար։ Այս հաղորդութիւն մեծ յուզում առաջ բերեր է Նիւ Եորքի սպանիական գաղթականութեան մէջ։ Ուէյլըր բուռն յօդուած մը կ՚հրատարակէ եւ կ՚արդարացնէ դէր-գնդ. Ռուիզի սպանութիւնը։ Նիւ Եորքի Հանրային կարծիքը միաձայնութեամբ կ՚դատապարտէ Քուպացիները՝ դէր Ռուիզն սպաննած ըլլալնուն համար։

—Մադրիտի լրագիրք կ՚կարծեն թէ Փիլիպեան կղզեաց մէջ Սպանիոյ ձեռք բերած յաջողութիւններն պիտի նպաստեն Սակաստայի դահլիճին տեւականութեան։ Այս յաջողութիւն լաւ տպաւորութիւն թողած է Սպանիայէ դուրս ալ։ Ուաշինկդընի մէջ Մք. Մաք Քինլի այս կերպով միջոց մը պիտի ունենայ կասեցնել հայրենասէրներու անհամբերութիւնը զսպելու։

—Ինքնակալ Թագուհին Փիլիպեան կղզեաց ընդհ. հրամատար անուանեց Կոնզալէզ Մունոզ զօրավարը։

ՊԱՊՆ անցեալ ԵՇ. ընդունելով կարդինալները, [illegible] եղած բարեմաղթութեանց ի պատասխան ըսաւ թէ «Ընկերային խաղաղութիւնն սպառնուած է օրինաց [illegible] վրայ։ Փրկչին տուած օրինակին մոռացումն է պատճառ ներկայ սերնդեան խռովութեանց և ցաւերուն, որք [illegible] վերջ պիտի չգտնեն եթէ աշխարհ չվերադառնայ [illegible] պատասխանելով հրաւէրին որ կ՚ընէ Եկեղեցին բոլոր ազգերն մի հաւատ ընդունելու. այս կերպով այն կրօնական գործ մը չէ որ կ՚ընէ Եկեղեցին [illegible]։ Իտալիոյ կառավարութեան և Վատիկանի անհամաձայնութեան [illegible] ըսաւ. [illegible] կ՚փափաքին որ վերջ գտնէ այդ անհամաձայնութիւնը զոր կ՚հակառակի Իտալիոյ յաջողութեանց [illegible] պաշտօնը։

ՖԻՐԵՆՑԷԻ մէջ այս օրերս մեռաւ՝ 70 տարեկան՝ Իտալացի ծերակուտական մը՝ Ալֆիէրի տի Սոստէնեօ մարքիզ, որ իր կենաց երկար ընթացքին մէջ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ սերտ միութեան կուսակից էր։ Հանգուցեալը փեսան էր Քավուրի, և անոր այժմու արտաքին գործոց նախարար Վիսքոնդի Վենոսթա մարքիզին։ Մեռնելէ առաջ իր կտակագրին մէջ ընդհ. ժառանգորդ կարգեց իր երկու [illegible]։ Բաց աստի Նաբոլիի իշխանին կտակեց Ֆիորենցայի մէջ իր բնակած ապարանքը. շրջակայքը գտնուած ուրիշ անշարժ կալուածներուն հասոյթն ալ՝ որ իբր 400,000 ֆր. կ՚հաշուուի պիտի յատկացուի ընկերային գիտութեանց վարժարանին, որուն հիմնադիրն եղած է հանգուցեալը։ Այն վարժարանի բարձրագոյն պաշտօնատար [illegible] կրնայ ըլլալ Նաբոլիի իշխանը։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԲԱԶՄԱՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ 1896 ԻՆ. —Անցեալ տարի Ֆրանսայի ծննդոց թիւն էր 865,586, որ 22.7 ծնունդ ըսել է 1000 բնակչի վրայ, մինչ 1895 ին 21.4 էր։ [illegible] Անցեալ տարէն [illegible] մը նուազ յուսադրական է այս թիւ, բայց համեմատելով Գերմանիոյ ծննդոց միջին թուոյն, կ՚տեսնուի թէ հեռու է յուսադրական ըլլալէն քանի որ այդ միջին թիւն է 38 ծնունդ 1000 բնակչի վրայ, ինչպէս է ի Գերմանիա, Աւստրիա և Իտալիա եւլն։ Անցեալ տարուան ծննդոց առաւելութիւնն է նախորդ տարուան վրայ 31,413. այնպէս որ 1896 տարւոյ չափ ծնունդ չորս հինգ տարիէ ի վեր պատահած չէ, եւ այս տարուան թիւը կ՚մօտենայ 1891ի ծննդոց թուոյն որ էր 866,377։ Այս թիւ ալ ժամանակին շատ յուսահատական նկատուած էր, բայց մէն տունէ ի վեր ծնունդք այնքան նուազած են որ լրագիրք յօժարակամ զայն համեմատութեան եզր կ՚առնեն։ Միւս կողմէ 1896ին մահերուն թիւը խիստ նուազած է եւ իջած է 771,886ի. թիւ մը որուն չափ քիչ մահեր 1850էն ի վեր պատահած չէին։ Մէկ կողմէ ծնունդներու առաւելութեան, եւ միւս կողմէ մահերու նուազութեան հետեւանօք այս տարի ծնունդներու առաւելութիւնն է մեռելոց վրայ 93,700, արդիւնք մը որ 14 տարիէ ի վեր ձեռք բերուած չէր։ Այս արդիւնք բաւ ինքեան գոհացուցիչ, շատ անգոհացուցիչ երեւոյթ մը կ՚առնէ երբ բաղդատուի օտար երկրաց հետ։ Գերմանիոյ մէջ ամէն տարի ծննդոց առաւելութիւնն է մահերու վրայ 6—700,000, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մէջ մօտ 500,000, Իտալիոյ մէջ 3—400,000 և վերջապէս Անգլիոյ մէջ 500,000։ Հրատարակուած նոյն վիճակագրութենէն կ՚երեւի թէ 1896 տարւոյ մէջ կատարուած են 290,171 ամուսնութիւնք 1875 էն ի վեր այսքան շատ ամուսնութիւններ կատարուած չէին։ Իսկ ամուսնալուծութիւնք ամէն տարի կ՚շատնան և այս տարի հասած են 7,051 ի։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 27 Դեկտ.—Զրոյց կայ թէ անգլ. կառավարութիւնը վերջնագիր մը ղրկեր է Քորէայի Թագաւորին։

—Ռուսական ազդեցութեան դէմ մարտնչելու համար 17 անգլ. նաւեր ղրկուեր են ի Չեմուլփօ (Քորէա)։

ՀՌՈՄ. — Վատիկանի մէջ բացարձակապէս կ՚հերքուի այն լուր թէ նամակներ փոխանակուած ըլլան Պապին և Օրլէանի դուքսին միջեւ, [illegible] միապետական տան պետին բռնած քաղաքականութեան նկատմամբ։

ՓԱՐԻԶ. —Կ՚ըսուի թէ [illegible] օրերս դեսպանական փոփոխութեանց հետեւանօք Տ'Օրմէսոն կոմսն Աթէնքի դեսպան պիտի անուանուի, և Մ. Ռուվիէ, որ այժմ Սթոքհոլմ կ՚գտնուի, Լիզպոնա պիտի երթայ։

—[illegible] կ՚հեռագրուի թէ [illegible] Երեսփ. ժողովին լուծումն և նախարարական փոփոխութիւն մը անխուսափելի կ՚նկատուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Երէկ Կրօն. Ժողովը գումարեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին եւ ատենապետութեամբ Ցովհաննէսեան Տ. Գրիգորիս արքեպսի։ Չորս անդամ միայն ներկայ էին։ Զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։ 1.—Տ. Ներսէս Վ. Դանիէլեանց, որ իբր հիւր կ՚մնայ Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցին, ըստ բաղձանաց թաղեցւոց քարոզիչ կարգուեցաւ նոյն եկեղեցւոյն։ —2. Վանայ Ալիւր գիւղէն տիրացու Աւետիս Մուրատեան, որ Օրթագիւղի եկեղեցւոյն մէջ 11 տարիներէ ի վեր լուսարարութիւն կ՚ընէ, երէկ գեղին աւագերէց Տ. Սահակ աւագ-քհնյ. Տէր-Սարգսեանի հետ Կրօն. Ժողովոյն ներկայացաւ՝ նոյն գեղին եկեղեցւոյն քհնյ. ձեռնադրուելու համար։ Կրօն. Ժողովը յետ քննութեան որոշեց յառաջիկայ կիրակի օր մարկաւագ ձեռնադրել տալ Իբրանոսեան տիրացու Գրիգորի հետ, եւ Տեառնընդառաջի օրն ալ քահանայական ձեռնադրութիւնը կատարել ի ձեռն Տ. Մանկունի Վահրամ եպիսկոպոսի։ —3. Գաւառներէն ղրկուած մէկ քանի ամուսնական խնդիրներ կարգադրուեցան։ — 4. [illegible] Ս. [illegible] տանի նոր թիւ, [illegible] վարդապետներուն մէկ մէկ եկեղեցի յատկացնել որոշուեցաւ։ —5. Պատկերհան Միքրան էֆ. Ս. [illegible] պատկեր մը գծած եւ Բեքայի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյն նուիրած է։ Որոշուեցաւ [illegible] Տ. Հմայեակ եպսկ.ի որ յառաջիկայ կիրակի կատարէ այդ պատկերին օծումը։—5. Նոյնպէս Տեր. Նեկտար Թաշճեան՝ իր ծախքով [illegible] Ս. Աստուածածնայ պատկեր մը նկարած ըլլալով [illegible] Հայոց եկեղեցւոյն նուիրած է։ Այս պատկերին օծումն եւս արտօնուեցաւ, եւ Կրօն. Ժողովոյ ատենապետ Տ. Գրիգորիս Արքեպսի. [illegible] վիճակուեցաւ կատարել այդ օծումը։

Ժողովն այս նիստով գադրեցուց իր գումարումներն, եւ որոշեց յաջորդ նիստը գումարել Ուխտօրէից տօնէն ետքը։

—Բաղ. Ժողովն ի նիստ հրաւիրուած է յառաջիկայ Ուր. Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

—Տ. Յակոբոս Վ. Շահպազեան երէկ Ս. Պատրիարքին ներկայանալով, խնդրոյ մը նկատմամբ տեղեկութիւններ հաղորդեց Ներ Սրբազնութեան։

—Ս. Պատրիարքը Վանայ առաջն. Տեղապահ Ազգասեան Տ. Ստեփան Վ.ի նամակ մը եւս գրելով, Կարմրաւորայ վանուց մէջ բացուած Մանկանոցին համար Կեդր. Վարչութեան կողմէ պատրաստուած ու ղրկուած 19 յօդուածներէ բաղկացեալ պայմանագրութեան գործադրութեան պէտքը շեշտեց, չեղելոց համարելով նախորդ առաջն. Տեղապահ Տ. Արսէն Վ.ի և Միաբանութեան միջեւ հաստատուած պայմանագրութիւնը։

—Բաբերդու Խուփս գիւղի ժողովուրդը տեղւոյն Կրկէղեւոյ եկեղեցւոյն վերաշինութեան համար հանրագիր մը ղրկած է Ս. Պատրիարքին։ Գրուեցաւ տեղւոյն առաջն. Տեղապահ Տ. Յովհաննէս Վ. Տէր-Յակոբեանի, որ այս մասին տեղեկութիւններ հաղորդէ ի Պատրիարքարան։

— Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարք Գերերջ. Տ. Ազարեան Ստեփանոս երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանին կողմանէ Հ. Կոմիտաս Վ. Խաչենտէրեան նամակ մը գրած էր ի Պատրիարքարան՝ ազգային կնոջ մը պահանջքին առթիւ։ Ս. Պատրիարքն՝ այս մասին գրեց Գատըգիւղի Թաղ. Խորհրդոյն, և խստիւ յանձնարարեց պարտ ու պատշաճն ի գործ դնել։

—Եդեսիայէ դրեն. 2 Թուով կը գրեն մեզ թէ տեղւոյն Ս. Սարգսի Մանկանոցին աշակերտաց թիւը (40) լրացած ըլլալով հանդերձ, Հոգաբարձութիւնն ստիպուեր է ընդունիլ 2 անոք տղաքներ եւս, ներկայացուած այնպիսի պայմաններու մէջ որ կարելի չէր մերժել զանոնք առանց խղճմտանքի։ Հետեւաբար Եդեսիոյ Մանկանոցն դեռ չէ շատ գաւառներու Մանկանոցներէն աւելի պատսպարել կ'ունենայ իր 42 աշակերտներով։ Սոյն հաստատութեան տպրկան ելմտացոյցը կ'պատրաստուի տեղւոյն Հոգաբարձութեան կողմէ և մօտերս պիտի ղրկուի Ս. Պատրիարք Հօր։

—Եդեսիոյ կողմերն եւս այս տարի արտակարգ ցուրտեր կ'ընէ, բայց հակառակ ասոր, տեղւոյն առաջն. Փոխանորդ Տ. Ա. Վ. Հաչարապետեան այցելութեան գացեր է Նոյմ. 4ին Եփրատայ ափանց մօտ ցրուած թեմերն, և զանոնք հոգեւորապէս մխիթարելէ յետոյ, դեկտ.ի սկիզբները վերադարձեր է յԵդեսիա։

ԻԻՂԱԳՆԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ կիրակի օրը Մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց մէջ կարդացուած Պատրիարքական կոնդակին պատճէնն է հետեւեալը։

ՄԱՂԱՔԻԱ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ, ԵՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐՔԻՈՅ, առ Շնորհազարդ դասս Եկեղեցականաց եւ առ բովանդակ օրհնեալ ժողովուրդ մեր որ ի Մայրաքաղաքիս եւ ի Ներձակայ վիճակս, առ հովանաւորութեամբ Սրբոյ Առաքելական Ուղղափառ Հայ Եկեղեցւոյս ողջոյն եւ սէր եւ օրհնութիւն ի Տէր Յիսուս։

ԵՂԲԱՐՔ ՊԱՇՏՕՆԱԿԻՑՔ
ԵՒ ՈՐԴԵԱԿՔ ՍԻՐԵՑԵԱԼՔ,

Յիսնակը մտաւ, բարեպաշտական օրերու շրջան մը սկսաւ։ Յիսնակը Քրիստոսի Տեառն մերոյ Աստուածայայտնութեան տօնին նախապատրաստական միջոցն է, ինչպէս Մեծպահքն ալ Քրիստոսի Տեառն մերոյ Աստուածային Յարութեան տօնին պատրաստուելու ժամանակն է։ Քրիստոնէական երկու մեծագոյն խորհուրդներն են, Յայտնութիւն և Յարութիւն, և երկուքին ալ յիշատակը արժանապէս նախապատրաստելու համար հոգեւորական պատրաստութեանց շրջան մը նշանակուած է Սուրբ Եկեղեցիէն։

Աղօթք՝ պահք՝ բարեպաշտութիւնք մէկ կողմէն, ողորմութիւնք՝ նուէրք՝ բարեգործութիւնք միւս կողմէն, առաջիններով մեր անձին սէրն ու մեր ներքին պէտքը կը կատարեմք, վերջիններով մեր ընկերական սէրն ու ընդհանուր պէտքը կը լրացնեմք. առաջիններուն անհոգ լինելով մեր խղճին առջեւ կը մեղադրուիմք, վերջիններուն անհոգ լինելով իրարու և աշխարհի առջեւ կը դատապարտուիմք։ Գիտեմ թէ օրէնքներ և բարեգործութիւններ հաւասարապէս մեծ են. բայց միթէ ի մանկութենէ չէ՞ք սորված, ամէն վայրկեան չէ՞ք լսած թէ ի՛նչպէս Աստուածաշունչ պատգամք և Աստուածադիր պատուիրանք ողորմութի՛ւն, ողորմութի՛ւն և գթութիւն, ողորմութի՛ւն և գթութիւն և կարեկցութիւն կը խօսին, կը կրկնեն, կը յանձնարարեն, կը յորդորեն, կը խրատեն, կը հրամայեն, կը ստիպեն, և խօսից կնիք՝ իբր Քրիստոնէութեան նշանակ կը ցուցնեն։ Ողորմութիւնը եղբայրական սիրոյն ամենէն գեղեցիկ բացատրութիւնն է։

Կարօտը տեսնել, կարօտութիւնը լսել, և անոր վրայ կարեկցութիւն չզգալ, անոր օգնելու համար ի գութ չշարժուիլ, նպաստ հասցնելու համար ողորմութիւն չընել, մարդուս սրտին հակառակ է։ Աւելցո՛ւր տօնական յիշատակներու անոյշ ազդեցութիւնն՝ որ իբր ուրախալից զգացմանց ամենքն ալ մասնակից ընելու կը մղէ. աւելցո՛ւր հոգեւոր մտածմունքներու ոյժը՝ որ աստուածահաճոյ գործերու եռանդը կը բորբոքէ. աւելցո՛ւր ինչ ինչ պատահական, չըսեմ աւելորդ ծախքերու առիթը՝ որ ուրիշներու կարօտութեան հետ բաղդատուելով մարդուն խիղճը կը խայթէ։

Հնա՞ր է արդեօք, Սիրելիք, որ այսպիսի բուռն զգացմանց դիմաց, ուղիղ և փափուկ սրտի տէր մէկ մը՝ ձեռքը կապէ և ողորմութիւն և նպաստ և նուէր տալու յօժարութիւն չզգայ։

Կարօտութիւնները չեմ ուզեր պատմել, շատ յայտնի քանի բացատրելու հարկ չկայ. Կարօտներ և աղքատներ ունիմք մեր շուրջը մեր թաղերուն մէջ, կարօտներ և տկարներ Ազգ. Հիւանդանոցի բոլոր մասերուն մէջ, կարօտներ և թշուառներ աղքատներ և այրիներ, անօթիներ և մերկեր, տնանկներ և անօգնականներ, որոնց շարունակ իրենց լալագին աղաչանքներն մեզի կը հասցնեն։

Ինչ որ ես այսօր ձեզ կը յանձնարարեմ, Քրիստոսի Հրաշափառ Ծննդեան և Աստուածային Յայտնութեան բարեպաշտական լումայն է, Քրիստոսի մուտքին քրիստոնէական ընծայն է։ Ամեն տարի այդ առթիւ դուք սովոր էք մասնաւոր նուէրներ տալ հիւանդներուն, անկեալներուն, աղքատներուն, այրիներուն, որբերուն, տնանկներուն, փորձանաւորներուն. ես ալ ձեզի ձեր տօնական պարտքը կը յիշեցնեմ, և եթէ կ'ուզէք, պէտքին առաւելութիւնը կ'իմացնեմ, որ նպաստն ալ աւելցնելու հոգ տանիք։

Եպիսկոպոսակից եւ Վարդապետակից Եղբա՛րք, ձեր խնամոց եւ քարոզից յանձնուած ժողովրդեան խօսեցէ՛ք ձեր հոգեւորական քարոզներով.

Կարգակից Քահանա՛յք, ձեր հոգաբարձութեան եւ հսկողութեան յանձնուած հաւատացեալներուն յիշեցուցէ՛ք ձեր հայրական յորդորներով.

Տեսուչք եւ Ուսուցիչք եւ Դաստիարակք, մտքերու կրթութեան հետ սիրտերու առաքինութիւնն ալ սովրեցուցէ՛ք.

Թաղականք և Խնամակալք և Հոգաբարձուք, ձեր եռանդուն ջանքերով գործեցէ՛ք և դիւրութեան միջոցներ պատրաստեցէ՛ք.

Մեծատունք և Դիւաւորք ժողովրդեան, ձեր առատաձեռնութեան արդիւնքներով միւսներուն բարի օրինակ եղէ՛ք.

Տիկնայք և Օրիորդք, ձեր փափուկ և թելադրիչ միջնորդութեամբ սիրտերը շարժեցէ՛ք, դուք ալ մէկտեղ աշխատեցէ՛ք.

Ամէն հայ քրիստոնեայ, որ Սուրբ Եկեղեցւոյ Հրաշափառ տօնախմբութեան կը պատրաստուի, ողորմութեան պարտքը չմոռնայ. Նորածին Փրկչին առջեւ ոչ ոք առանց նուէրի թո՛ղ չերեւնայ, ա՛յն Փրկչին՝ որ աղքատին և կարօտին եղած ողորմութիւնը իրեն եղած կ'ընդունի։

Ամեն ոք իր կարողութեան չափը ինքը գիտէ. եւ Աստուած անոր համեմատութեամբ կ'ընդունի եղած ողորմութիւնը։ Սիրելիք, աղէկ չէ աւելորդ ծախքով կամ զուարճութեանց կամ ճոխութեանց ցոյցեր ընել, երբ ծայրակարօտ եղբարց բազմութիւն մը կայ մեր եռանէն։ Ինչ որ հանդիսական է, ինչ որ տօնական ծախք է, կարճեցէ՛ք, կարճեցուցէք, չեմ ըսեր խափանեցէք. ընծաներու եւ զարդերու, զուարճութեանց եւ ուրախութեանց խնայուելիք գումարներէն մէկ մասը ողորմութեան յատկացուցէ՛ք, կարօտ եղբայրներու նուիրեցէ՛ք։

Առաջնորդներ եւ Տեղապահներ եւ Քարոզիչներ եւ Աւագերէցներ՝ մեր Հոգեկից Եղբայրներն, Թաղական եւ Խնամակալ եւ Հոգաբարձու Խորհուրդներու ձեռնտուութեամբ պիտի ընդունին ձեր նուէրները, ըլլա՛ն դրամ, ըլլա՛ն նիւթեղէն, ըլլա՛ն նպարեղէն, եւ պիտի հասցնեն մեզի. որպէս զի մեք ալ մեր մօտաւորներուն եւ հեռաւորներուն հասցնեմք ժամանակին։

Վստահ եմք թէ մեր Օրհնեալ Ժողովրդեան ծանօթ բարեպաշտութիւնը և բարեսրտութիւնը սիրով պիտի ընդունի մեր այս յորդորական խօսքերը, և պիտի ուրախացնէ աղքատն ու կարօտը։ Կը մաղթեմ որ ինքն Ամենաբարին Աստուած զերծ պահէ ամենքը որ և է վտանգէ, եւ փորձանքներէ ազատէ, ի բարին ընդունի իւր անունով եղած ողորմութիւնները։ Օրհնէ՝ ամէն տուն և ամէն անձ, և մխիթարէ իւր այցելութեամբ, և արժանացնէ ամենքն ալ շնորհաւոր տօնախմբութեամբ փառաւորել Իւր Սուրբ Ծնունդը և Յայտնութիւնը շատ ու շատ բարեբաստիկ տարիներ, և միշտ փառաբանել Իւր Սուրբ Անունն և Իւր Անհուն Ողորմութիւնը. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Ողջ լերուք ձեզ մաղթեմք ողջունիւ սիրոյ եւ օրհնաձայն աղօթիւք։

Պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ
ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Գրեցաւ ի Կոստանդնուպոլիս յամին 1897ի 6 Դեկտեմբերի ընդ 50 համարաւ։

ՀԱՄԱՌՕՏ
ԱՐՈՒԵՍՏ ՏԱՂԱՉԱՓՈՒԹԵԱՆ
Յօրինեց.—Ե. ԳՈՒՐԳԷՆ
Տպագրութիւն Ե. Մաթեւոսեան

Ծանօթ հեղինակին այս նոր աշխատասիրութիւնն, որ վաւերացած է Պատ. Ուսում. Խորհրդէն, դիւրուսոյց եղանակաւ կ'աւանդէ տաղաչափութեան արուեստը դպրոցական ուսանողաց, և կրնայ միանգամայն իբրեւ առ ձեռն առաջնորդ ծառայել մեր բազմաթիւ տաղաչափ գրագէտներու։ Համառօտութեան մէջ ամբողջութիւն մ'է, եզական իւր տեսակին մէջ, կարեւոր ծանօթութեամբք և ընտիր օրինակներով ճոխացեալ։

Գին 3 դահեկան.—Կեդրոնատեղին է Պալենց գրատունը։ 8—2

ԱԶԴ.—Վաճառատան մը համար առաջնակարգ և երկրորդական երկու դրագիր պէտք կայ. կ'պահանջուի գիտնալ գաղղ. հայ. տաճկ. լեզուները, նամակագրութիւն և քաջ տոմարակալութիւն. գերմաներէն գիտցողները նախընտրելի են. գոհացուցիչ ամսական. դիմել լրագրոյս Խմբագրութեան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Իւլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Պէյլիկճիի Բ. օգնական Սաֆվէթ պէյի։

—Պետական Խորհրդոյ ելմտական ճիւղին Ա. Օգնական անդամ անուանեցաւ Իպրահիմ պէյ։

— Երզրումի նահանգին Դերջան գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Սուրիոյ կուսակալութեան հետեւորդ պաշտօնեայ եւ Միլքիյէի նախկին շրջանաւարտ Ասաֆ պէյ։

—Լիւագադի ոսկի շքանշան՝ Պէյլիկճիի Րաֆֆ էֆ.ի եւ Ա. Օգնականին Միւնիր Իսմէթլի պէյի։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ընդհ. տնօրէն Սըր Համփլդըն Լանկի համար ըսուեցաւ որ հիւանդ է ու բնակարանէն դուրս չելներ, սակայն այս լուր սխալ է, զի Մալիմատի խօսքին նայելով Սըր Համփլդըն Լանկ՝ յուսահատելով Պանքային ու Ռէժիին գործերու խիստ շփոթ վիճակէն, եւ այժմու վարչութեան պաշտօնէից հետ գործերը վարելու անկարելիութենէն, հրաժարեր եւ ըստ այսմ գրեր է Լոնտոնի ու Բարիզի ընդհ. տնօրէնութեան Վարչական Խորհրդին, և պատասխանի կ'սպասէ։

—Վիէննայէ կ'հեռագրեն թէ լրագրաց կարծիքին նայելով Օսմ. ծխախոտի Ռէժիին շահաբաժնի մասնավճարն այս տարի պիտի չվճարուի։

ՀԵՐՔՈՒՄՆԵՐ. — Մալիմատը կը հերքէ Պերլինէր Բոզէի այն լուր թէ Եմէնի մէջ հաւաքուած ուղտի տուրքը կայս. կառավարութեան կողմէ աւելցուած ըլլալով, միտքերը գրգռուած ըլլան։ Մալիմատ կ'ըսէ թէ ո՛չ տուրքերն աւելցած են և ոչ ալ ժողովրդեան մէջ յուզում կայ։

— Մալիմատը մէջ կ'կարդանք.— «Թեղերսպուրկ հրատարակել Նովոստի լրագիրն իր դեկտ. 19 թուոյն մէջ ըսելով որ հելլենական վերջին պատերազմին արդիւնքը գէշ ազդեցութիւն մը ունեցած է, կ'յարէ թէ առաջներն իբրեւ թէ յուսահատ գտնուող իսլամ ժողովուրդը՝ վերջին պատերազմին յաղթութիւններէն համարձակութիւն առնլով Քրիստոնէից նկատմամբ անպատշաճ ընթացքի մէջ կ'գտնուի. թէ այս պատճառաւ Ռումէլիի նահանգաց մէկ քանիներուն մէջ եւ Անատոլուի սահմանագլխոյն վրայ բնակող Քրիստոնէից նկատմամբ Օսմ. կառավարութիւնն որոշեր է զինուորական միջոցներ ձեռք առնել. թէ Ռումէլիի նահանգաց մէկ քանի գիւղերուն մէջ շփոթութիւնք ծագեր են որք, ըստ Նովոստիի, հաստատուած են այն յօդուածներով որք հրատարակուեցան այս մասին եւրոպեան ու պուլկար թերթերու մէջ։ Ցայտնի է թէ մենք Ռումէլիի մէջ շփոթութիւն ծագած ըլլալը չհրատարակեցինք, այլ հաստատեցինք թէ անհիմն են Ռումէլիի մէջ ջարդեր եղած ըլլալու լուրերը զորս Նովոստիի նման անհիմն քանի մը լրագիրք կը հրատարակեն։ Ցուինք որ Նովոստի մեր ըսածներուն հակառակ իմաստ մը կուտայ։»

—Մալիմատ կ'ծանուցանէ թէ երբեմն Կ. Պոլսոյ մէջ հրատարակուող Օսմանիշէ Բոսդի անօրէն հրեայ Րոզէնֆիլտ, որ, կ'ըսէ, մայրաքաղաքիս մէջ այլ եւ այլ անձանց դրամները կորզելով Վիէննա փախած է, այժմ հոն կ'հրատարակէ Ֆրայէ Օսմանիշէ Բոսդ անուն լրագիր մը որուն առաջին թիւին մէջ աննպաստ կերպով խօսած է Թուրքիոյ դէմ։

ԱԴԱՆԱՅԱՐՏԻՆ Կ. Պոլսոյ թղթակիցը կ'հեռագրէ անցեալ ԴՇ.ի թուով թէ Օսմ. Կառավարութիւնը շատ հոգ կ'տանի Անատօլուի գործոց բարւոք ընթացքին։ Իմացուած է որ վերջերս ի Բաղէշ դատուեր են 46 ամբաստանեալք, ընդ որս երկու բողոքական ուսուցիչներ, եւ անմեղ գտնուելով, արձակուեր են անմիջապէս։ Միւս կողմէ, երեք հանրածանօթ ցեղապետներ, որք չարիքներ գործեր էին, երկար ժամանակեայ բանտարկութեան դատապարտուեր և հեռացուեր են անկէ։

ՊԵԼԿՐԱՏԻ օսմ. Ներբնտիր դեսպան Ֆեհմի պէյ այս շաբթու պաշտօնապէս Ալեքսանդր Թագաւորին պիտի ներկայանայ եւ պիտի ներկայացնէ իր յանձնարարագիրն ու նախորդին հրաժեշտի գիրը։

ՍՈՖԻԱՅԷ կ'հեռագրեն թէ օսմ. կառավարութեան եւ Պուլկարիոյ հեռագրական ու թղթատարական հաղորդակցութեանց հաշիւները կ'քննուին։

ԹԵՀՐԱՆԷ կ'հեռագրեն թէ բողոքներ է մէկ քանի պարսիկ պաշտօնէից գործառնութեանց դէմ, որով օսմ. կառավարութեան թղթատարական պաշտօնեաներուն առաքմանց համար դժուարութիւններ կ'յարուցանեն։ Օսմ. կառավարութիւնն այս առթիւ հարկ եղածն ի գործ պիտի դնէ։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.— Պուլկարաց Ամեն. Էգզարքն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնն, երբեմն եղած հարցման մը ի պատասխան, ծանոյց թէ նոտարք կրնան վաւերացնել հելլէն հպատակաց փոխանորդագիրներն եւ այլ գրութիւնները։

ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՔՍԱՏՈՒՆԸ.— Լ. Հէըըլտ կ'ծանուցանէ թէ լեցուն ապրանքներով մաքսատան առջեւ խռնուած մավունաներու թիւն 30ի իջած էր առջի իրիկուն. հետեւաբար վաճառականաց ենթարկուած դժուարութեանց մէկ երրորդն հազիւ մնացած է։ Լ. Հէըըլտ ձեռք բերուած այս արդիւնքին համար կ'գովէ մաքսային վերատեսուչ Նազիֆ փաշան եւ մաքսային Խորհրդոյ նախագահ Րիզա պէյը։

Մ. ԶԻՆՈՎԻԷՎ.—Մոնիդէօռ կ'իմանայ թէ Կ. Պոլսոյ ռուս դեսպան Մ. Զինովիէվ կիրակի Բեդերսպուրկէ պիտի մեկնի Օտեսայի ճամբով մայրաքաղաքս գալու։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքին անցեալ օր կայսրական Պալատ երթալը կ'վերաբերէր Թեսալիոյ գաղթականաց գետերին խնդրոյն։ Կայս. կառավարութիւնը պիտի զոյգ դրամ 15,000 օսմ. ոսկւոյ։

ՍԵՐՎԻՈՅ Թագաւորն երկու հազար Ֆր. նուիրեց Բարեգործական Պազարին։

ԻԶՄԻՐ-ԿԱՐԱՀԻՍԱՐԻ երկաթուղւոյ բացումն, ինչպէս ծանուցինք, կատարուեցաւ դեկտ. 8/20ին։ Ցայս այսուհետեւ կարելի է Իզմիրէ Կ. Պոլիս եւ փոխադարձաբար երթալ երեքուկէս օրէն։ Ամէն օր կառախումբ մը առաւօտ Իզմիրէ մեկնելով իրիկուան Ուշաք պիտի հասնի. հետեւեալ առտուն Ուշաքէ մեկնելով կէսօրին Աֆիոն-Գարահիսար պիտի ժամանէ։ Իզմիրի եւ Գարահիսարի հեռաւորութիւնն է 420 քիլոմեդր։

ՍԻՆՈՊԻ մէջ սպաննուեր է Ապազա Քէլ Րէջիփ անուն աւազակ մը որ մէկ ոստիկան-զինուոր եւ ժողովուրդէն չորս հոգի սպաննած էր։

ԳՈՒՄԳԱՊՈՒԻ կայարանին մէջ երէկ կառախումբի մը վայրաշարժը գիծէն ելաւ բայց արկած մը չպատահեցաւ։ Այս պատճառաւ կառախումբերն 3/4 ժամու չափ յապաղեցան։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտուց Վարչութիւնն հրատարակեց 1896 մարտ 1էն մինչեւ 1897 մարտի հաշուեցոյցն, ուրկից կ'երեւի թէ Արեւելեան Ռումէլիի տուրքն եթէ կարելի ըլլար կանոնաւոր կերպով գանձել, հասոյթը պիտի աւելնար, այսինքն զուտ հասոյթը պիտի ըլլար 2,183,235 օսմ. ոսկի 48 դրուշ եւ խառն հասոյթն 2,529,591 ոսկի 24 դրշ։ Նախորդ տարւոյն հետ բաղդատելով զուտ հասոյթը 44,878 ոսկի (այսինքն հարիւրին 2.09) աւելի պիտի ըլլար եւ խառն հասոյթը 28,615 (այսինքն հարիւրին 1.14)։ Թողեալ հասոյթները՝ 15 տարիէ ի վեր նմանը չտեսնուած եղանակաւ աւելցած են. Վարչութիւնն իր ծախքերէն ալ զեղչեր ըրած է։

ԿԱՐՄԻՐ ՄԱՀԻԿԻ ընկերութեան տաշխի օրուան նստին մէջ Մ. Սքնարա տեղեկութիւններ տուաւ ընկերութեան ելեւմուտքին վրայ, որմէ հասկցուեցաւ թէ ամէն հաշիւներ կարգադրուելէ վերջ ընկ.ն Օսմ. Պանքային մէջ տրամադրելի ունի 8700 օսմ. ոսկի։ Կարդացուեցաւ Թեսալիոյ հիւանդանոցներուն համար Սպարապետութեան յանձնուած պիտոյքներուն մանրամասն ցուցակն, ինչպէս նաեւ մէկ տեղեկագիրը Վիեննայի Օսմ. դեսպանատան խորհրդական Նասրի պէյի, որ ի դիմաց Թուրքիոյ ներկայ գտնուած էր Վիեննայի մէջ սպտ. 7/19ին գումարուած Կարմիր Խաչի ընկերութեան նստին։ Յառաջիկայ գումարման մէջ, նախագահ Վսեմ. Յովհաննէս էֆ. Նուրեան եւ Սէմէտ պէյ տեղեկութիւններ պիտի տան Կարմիր Մահիկի ընկերութեան ընդհ. գործառնութեանց վրայ։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ Ղալաթիոյ Ենի Եօլ թաղը պատահած հրդեհէն այրեցան խանութ մը եւ երկու տուն. ուրիշ տուն մ'ալ վար առնուեցաւ կրակին ընթացքը կասեցնելու համար։ Հրդեհն սկսաւ կօշկակարի մը խանութէն։

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ մէջ ՇԲ. ժամ 7.10ին երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ.— Մնակեան էֆ.ի թատերախումբն յառաջիկայ կիրակի 21 դեկտ. ժամ 8ին Բոնզուրիի մէջ պիտի ներկայացնէ «Գարատէյիրմէն Ձրնայէդի ախտս Ելլանըն Իգի» թատերգութիւնը տասնմէկ արար՝ ի նպաստ Մնակ և Հոլաս էֆ.ներու։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

ՄԱԴՐԻՏ 29 Դեկտ.— Հաւանական կը հեռագրուի թէ կղզւոյն կառավարութիւնը կազմուեցաւ այսօր, համաձայն Քուպայի տրուած ինքնօրինութեան։

ՍՈՖԻԱ.— Ֆէրտինանտ իշխանը Սոպրանիէյէի սովորական նստաշրջանը փակելու առթիւ բանախօսութիւն մը արտասանեց, որուն մէջ շնորհակալութիւն յայտնեց Սդոյլովի դահլիճին՝ իր կառավարութեան մատուցած ձեռնտուութեան համար, ինչպէս նաեւ պահպանողականաց՝ իրենց օժանդակութեան համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Եօքօհամայէ կ'հեռագրեն թէ Ճաբոնի նախարարութիւնն ամբողջովին հրաժարեր է. կ'կարծուի թէ Երեսփ. Ժողովն ալ լուծուի. Մինչեւ որ նոր դահլիճը կազմուի, Ճաբոնի նաւատորմը Նակազաքի պիտի մնայ։

ԱԹԷՆՔ.— Գերման արժէքատիրաց ներկայացուցիչն յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը չուզեր մասնակցիլ տուգանաց փոխառութեան երաշխաւորութեան։

ՏՈՔԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ
Բերա Թափալ փողոց թիւ 10
Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջն և կ'դարմանէ մասնաւորաբար ներքին հիւանդութիւնները, մորթի և ծննդաբերական գործարանաց ախտերը։ Իչ. օր աղքատ հիւանդները ձրի։ 26—17

ՀԵՐԳԵՐԴ ՍՐԲԷՆՍԸՐ
[illegible]
Կ'ծախուի Պոլիս Պալենց գրատունն և միւս գրավաճառաց քով, նաեւ Սկիւտար Փշտիմալեանի խանութը

Տե՛ս Դ. երես ՍԻՆԿԷՐԻ կարի մեքենային ծանուցումը։

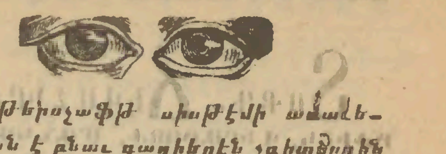

Մայոթերափքի սիսթէմի աճաւելութիւնն է բնաւ գաղիերէն չգիտցողին 10 շաբաթէն սովրեցնել լաւ կարդալ ու հեշտիւ խօսիլ ֆրանսերէն։ Աւետարն առնէք և համոզում գոյացուցէ՛ք։ Կ'ծախուի Մարգարեան Գրատունը։

ՍԵՂԱՆԱԽՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Այսօր առնուած հեռագիրք կ'յայտնեն թէ Բարիզի Սակարանին մէջ երէկ, Քոնս.ն 2 սնտ. և Երկաթ.ն 1 ֆր. վեր գոցուած են։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ ալ 21 դրշ. 56 սնտ. Քոնս.ը։ Իսկ Ռէժիի բաժնեթուղթերն 5 ֆր. և Պանք Օթթմ.ի թուղթերը 1 ֆր. երեկուընէ վար են։

—Այս առաւօտ հոս բացուեցաւ Քոնս.ը 23 դրշ. 29 փր. և Երկաթ.ին 109.25 ֆր.։

—Փորձառութեանց ակարութիւնը կ'շարունակէ Սակարանին մէջ։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսոլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ռ.		23 27
Ամէնէն բարձր գին	»	23 31
Ամէնէն վար գին	»	23 27
Ռումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.		108 50
Ամէնէն բարձր գին		109 25
Ամէնէն վար գին		108 50

ԲԱՑՈՒՄ 17 Դեկտեմբեր

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ռ.		23 28
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.		109 —
Օսմանիէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	13 10
Քաչաք ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 03
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Մեծ Օթ. Շամէ է Վալ. Ա. Ռ.		3 01
Օսմ. Ապահ. ընկերութ.	»	4 10
Թրամուէյ բաժնեթ.		720 —
» ժուիսանս		265 —
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		496 —
Ծերքօջի ջուրի ընկ.	»	322 50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	461 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ուրիշ օրուան Օ. Ռ.		1 87¹
» մէկ ամսուան	»	— —
Ռումէլի երկ. ուրիշ օրուան	»	— —
» » մէկ ամսուան	»	— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	դրշ.	87 06
Անգլիական ոսկի	»	109 35
Բօլ էմբէրեալ	»	89 30
Քրիմէյ	»	51 10
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 03
Րուպլի թղթադրամ Օ. Ռ.		8 56

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	դրշ.	109 7/16
Փարիզ 3 »	ֆր.	22 97½
Վիէննա մասնաւ	»	10 88¾

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Դեկտ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ռ.	66 —
» » » Բ.	»	42 50
» » » Գ.	»	24 12
» » Դ. բաց.	»	21 75
» » Դ. գոց.	»	21 56
Փոխառութիւն Դ...	»	82 50
» Օսմ. 3½%	»	98 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 18
Այտընի երկաթուղի	»	15 87
Եգիպտական Միացեալ	»	106 —
Անգլ. քոնսոլիտէ	Գ. Գ.	112 44
Հելլենական 5%	»	34 —
Մոնոբոլ հելլենական 4%	»	35 —
Իտալիա 4%	»	27 —
Պորտուգալիա 6% 1888	»	96 50
» նոր » 6% 1892	»	96 50
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 41⅛
Դրամագեղչ	»	3 —

ՎԻԷՆՆԱ, 28 Դեկտ.

Փոխան. Փարիզի վրայ	ֆիօր.	47 65
» Լոնտոնի վրայ	»	120 20
Ռումէլիի երկաթուղի	»	58 90
Օսմ. Ռէժի	»	143 30

ՓԱՐԻԶ, 28 Դեկտ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Դ. բաց.	դրշ.	21 85
Օսմ. քոնս. Սէրի Դ. գոց.	»	21 87
» » » Բ.	»	43 30
» » » Ա.	»	24 30
Օսմանիէ	»	— —
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆ.	110 50
Օսմ. Ռէժի		291 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	560 —
Իտալ. Ռանթ 3%	»	103 05
Քաչաք Լիօնէ	»	797 —
Պանք տը Բարի	»	889 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3315 —
Իտալական Ռանթ	»	96 —
Սպանիական արտաքին	»	61 40
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 235
Դրամագեղչ	»	02 —

ՊԵՐԼԻՆ, 28 Դեկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888		95 30
Ռումէլիի երկաթուղի	»	111 70
Անատ. երկ. պարտամուրհակ	»	94 —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 8 օր.	»	20 220

Տոքդ. ՃԵՎԱՀԻՐՃԵԱՆ

ՕԺԻՇՆ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Թէ իբրեւ Պետական հիւանդանոցներու բժիշկ եւ իբրեւ քաղաքապետական բժիշկ, եւ թէ իբրեւ մասնաւոր բժիշկ, իր երկարամեայ փորձառութեամբ, ի վիճակի է զօրն ընելու իրեն դիմողներ։ Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան մէջ ի կիր կ'առնու ամենանոր գործիները զորս այս անգամ իրեն հետ բերած է Բարիզէ, ուր մեծ Հիւանդանոցներուն մէջ անձամբ գործադրութիւնը տեսնելով ուսումնասիրելէն ետքն, ապահովաբար ու մաքրութեան ամենախստագոյն միջոցներովը նորագոյն Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան գործողութիւնք մեծ հաջողութեամբ ըրած է մինչեւ ցարդ, եւ արդի Գիտութեան եւ Արուեստին առջեւ։ Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, Լանկա, Թուլումպա-Մէյտանը, Թ. 1ց8, եւ Բշ, Եշ. եւ Շբ. օրերը ժամ 4-6 Մէրճանըէքենեան դեղարանը Պանչէ-Գարու։ Եւ նոյն ժամերուն աղքատները ձրի կ'նայի Մերհամէթճեան դեղարանին մէջ։ Իսկ Գշ. կէս օրէն ետքն աղքատ հիւանդներ ձրի կ'դարմանէ Անսօն էֆ. Գալֆաեանի դեղարանին մէջ ի Լանկա։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼ. 200 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

Հաշուեկշիռ 'ի 31 Հոկտեմբեր 1897

ԴՈՅՔ

Պատրաստ դրամ սնտուկին եւ պանքաներուն մէջ	Ֆր. 99,940,649 »
Առեւտր. թղթեր	604,779,604.57
Որբոր	162,850,666.68
Ընթացիկ հաշիւք	373,948,226.59
Երաշխաւորութեամբ փոխատուութիւնք	120,302,908.49
Բաժնեթուղթ, մուրհակ, պարտամուղթ և պետական արժեթուղթ	10,977,944.42
Անշարժ կալուած	30,000,000 »
Զանազան հաշիւներ	24,534,603.71
	1,427,334,603.46

ՊԱՐՏՔ

Աւանդ դրամ և ի տես մուրհակ	409,207,293.39
Ընթացիկ հաշիւք	536,554,874.91
Ընդունուած փոխանակագիրք	137,242,477.85
Պայմանաժամով մուրհակ	51,120,898.81
Զանազան հաշիւներ	53,209,058.50
Պահեստք	40,000,000 »
Դրամագլուխ	200,000,000 »
	1,427,334,603.46

Հաշիւ ստուգիչներն յար և նման է.
Նեֆտ. Վարչ. Խորհրդոյ Ընդհ. Տնօրէն
ՀԱՆՐԻ ԺԷՐՄԷՆ Ա. ՄԱԶԵՐԱ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆՁԱՍՏԱՑՈՒՄԱՄԲ

970,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ե'ՒՐՈՊԱ

Փարիզ, 16, Պօլ վառ տը դ'Իթալիէն 1, 3 էր Լը Բելըթիէ փողոցի անկիւնը շինուած մէջ 1845 հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագր. ներու վճ.	1,219,000,000

1896ի տարեկէտն

Ապահովագրեալներու վճ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած	15,000,000

1897 յունուար 1

Աւանդք և անշարժ կալուածք յ'Եւրոպա	48,000,000
Յաւելեալ դրամագլուխ	138,000,000
Արդի ապահովագրութիւնք	4,285000000

Ցկեանս տոկոսաւոր ապահովագիր

Շահաբաժիններու բաշխմամբ և ապահովագիներու վերադարձմամբ ի դէպ մահու։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրմանէն պէս։ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու ոլորտ գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. Ռ. ՀՈՒԻԹՈԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քնիչ-Պոստ-խան
Ա. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվոտա փողոց, Վիթալիս խան Ղալաթիա

ԱԶԴ

Ուսումնական խորհրդէն վկայեալ Ուսուցչուհի մը պատրաստ է Ձեռագործութեան դասեր աւանդել տուներ և դպրոցներ։ Փափաքողք դիմեն Խմբագրատունս։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Ա. Եւրոպայի եւ Տաճկաստանի միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնք ընդարձակելու, Յակոբ Մաղաքեան՝ տարիներէ ի վեր հաստատուած ի Նաբոլի, փորձ յանձնակատար, կ'կատարէ ապրանաց առուծախի գործողութիւններ։ —Բ. Դէպ ի Մ. Նահանգներն ամէնէն կարճ ճամբան Նաբոլի ըլլալով, չոգենաւային մեծ ընկերութեանց հետ կընքած պայմանագրութեամբք, չահաւոր պայմաններ կ'ցուցնէ ճամբորդին։ —Գ. Եթէ Ֆլորիօ Ռուպադդինօ չոգենաւային ընկերութեան դիմուի եւ յայտնուի թէ Նաբոլի Մաղաքեանի կ'երթան, տոմսակի գնոյն զեղչ կ'ստանան գաղթականք միայն։ —Դ. Այդ ընկերութեան չգիմողք կարող են ուրիշ ո եւ է չոգենաւով մեկնիլ ի Պիրեոն, եւ հոն նոյն ընկերութեան չոգենաւով գալ Նաբոլի։— Ե. Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել հետեւեալ հասցէին։

Jacques Maghakian
Vico III del Piliero N. 4
(Italie) Naples
(Հեռագրի հասցէ)
Maghakian Naples

ԴԵՐՁԱԿ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ
Մ. Մ. ՊԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ ԵՂԲ.

Պաղչէ-Գափու, Հավիութէ ճամբէսի, Թիւ բալէն ճիշդ դիմացը Թիւ 21

Այս անգամ Եւրոպայէն ձմեռուան համար զուտ անգղիական և գաղղիական ճաշակաւոր ապրանքներ բերել տուած ըլլալով, չափու վրայ կ'պատրաստէ ամէն տեսակ զգեստեղէններ և ձեւի վայելչութեամբը գոհ կ'ընէ բոլոր յաճախորդները։ Կ'յանձնարարուի ուրիշ տեղ դիմելէ առաջ այցելել նոյն վաճառատունը։ —Գիները չափաւոր և յարմար։ 30—20

ՀՈՆԿ-ՔՈՆԿ — ՍԷՅՉԵԱՆ — Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Եավրուեան և Իսագուլեան

Ճէլալ Պէյ Խանի դրան կից, թիւ 10.

Ամէնէն ընդարձակ Թէյի վաճառատունն է Կ. Պոլիս, որ ճիւղեր ունի Օդէ. Տէրութեան ամէն կողմերը։ Գալստաց ապրանքները փութով և խնամով կ'գործադրուին։ Չինական, Հնդիկ, Ծաւայի և Սէյլանի ընտրելագոյն թէյք, ուղղակի բերուած, կ'գտնուին հոն։ Թէյի նոր հունձքն եկած է գալ։ Զգուշացէք սուտ փոճառանիքին կեղծիքէն։

MARQUE DEPOSÉE

Փոխուել ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ստորագրութիւնը։ 80—50

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ
1898 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Հրատարակութիւն Նշան Պէ. Պէրպէրեան

Կ'գտնուի ամէն գրավաճառաց ջով ի գին 6 ղրուշի։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ'ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱԼԱԹԱ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ՊԵՐԱ. — Մեծ-Փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Օմնէր խան, Թիւնելի ետին։ 2. Գարաքէօյի Թիւ 120, Շէյխի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ. — Սուլթան Համամ Թիւ 2։ Եւ Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դիմաց Թիւ 13.

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA A St. PÉTERSBOURG

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Սեն Պետերսբուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37. Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ — Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մուտուռան տեղը) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՊԻԱՑՑԻ ԲԷՐԹԷՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնս „ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ" կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՓԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գափու, Անմնիատիս խան, 12, 13, 14

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՏՈՒՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօփաճիլէր խան Սուլթան-Համամ, աղբիւրին մօտ Թիւ 4 Սէրվիչէն ապարանին կից, Կ. Պոլիս

Արտասովոր և նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ ՊԻՕՏԵՆ Պարզ և Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մասնաւորապէս օժիտի համար ճոխ տեսակներ, Վօլաններ Ֆիստոններու համար։— ՏԱՆԹԷԼԱ.— Վալանսիէնն, Գալզ, Թիւլ, Քեօբիւր, Շանթիյի, Կոլֆոնէ, Իռլանտէզ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Բրդանէ և Բուրդէ։— ԲԱՍՄԱՆԹԸՐԻ.— Գունաւորով և առանց Պղնձուքի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մոթիֆ, Կանուիթիւս, Սէնթիւր, Մառապու, Փետուր եայլն։ ԳՈՐՏԷԼԱ.— Կրօն, Մուառէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով։— ԳՈՐԾ ԵՒ ԿԱՊ.— Գալքի տը Շին, Գաւէ Անկլէ, Գալբիս, Պագ, Կաբինասին, պամբէժ բուրդէ մետաքսէ Թալաթեան, Մուսլին եայլն։— ՑԱՆՑԵՕԼ.— Ամէն տեսակ Թանթելայէ, Ֆաքեօլ Ֆիչիւ, Շարբ, Անատոլդ, Կլիարկի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած և Տանթելայէ, ծրարով և պատրաստ չինուած Ծիրանեգոյններ։— ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ և Բթանէ։— ԲՈՒՄԷՔ.— Փաղղիական ընտիր և ձեռատր, Փթիռ, Բլուզով և Մետաքսէ։— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԵՐ.— Կրունկի համար պսակ հագուստ և գլխարկ։— ԲՐԴԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիչիւ եայլն։— Շալեր.— Շալ Ֆաւանիներու համար, ծաղիկով նաև Ֆիտօ Շալ Էրթնէ. ամէն մեծութեամբ։

Ամէնքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած՝ Ճաշակաւոր և հաստատ ամենայն ընտրութեամբ, ՈՐՈՒ ԳԻՆՆԵՐ և Ամենուրեք Մեծաքանակ և Փոքրաքանակ վաճառումներ։

ՖՐԷՅ- ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լէվըրբուլի և Արեւելից միջեւ Եանըզ յօգնութեր

Անունք	Թօնօ	Անունք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլովիան	3500
Ամէնիան	10500	Ֆէիրչիան	3500
Քեօրիան	10500	Բրոժիան	3000
Խանքառգրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆելոպէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ծոբաքիան	8000	Անատոլիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ալզաշիան	2500
Ֆերնէնիան	8000	Լէսպիան	2000
Թալերիան	3700	Մէլօս	900
Վալոնիան	3700	Օբօրդօ	800
Իլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը դրկել չոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Մէնէմշէ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. Ո.

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՈՒՕԼԴԸՐ ՃԻՆՃԷԼ

Հէլլէնթան, Թ. 2—3, Վօյվօտա-Փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է առ. իր առատաձեռնութեամբ և ճշգապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւեալ։

Քննիչ ԹԷՈՏՈՐ ՍԻՒՔԱՆՈՒ

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ

Կ. Պոլիս, Նօ 38 Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի. (51)

ՎԷՊ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

ՎԷՊ

ԱԶԴԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հ'Կ'ազաչեմ անգամ մ'ալ ձեր ուշադրութիւնը դէպ ի լքուած կեանք դարձուցէք, ուշադրութեան առէք անոր հառաչներն, որքերն ու յաւիտենական [illegible]թիւնը։ Ի՞նչ պիտի ընէիք եթէ դուք անոր տեղն ըլլայիք ու անիկայ միեւնոյն ընթացքին մէջ գտնուէր ձեր հանդէպ։

—Ո՛խ, Սուրբ Հայր, այնչափ անողոք մ'ըլլաք, այնչափ նեղը մի՛ փնէք զիս, ձեր խօսքերը լսելով խռովեալ կ'մեռնիմ կ'տանջէ զիս. անոր ձեռքէն մ'[illegible] գրելու՝ ես որ խղճով պիտի մեռնիմ կենօք մը, մինչեւ իմ խռովեալ սրտով միայն կապուիլ եր ամօքանօյս հետ։

—Կ'երեւի որ սիրտը մօտէն չէք ուսումնասիրած- եւ բաւականացած էք լոկ անոր փոփոխական զգացումներուն առջեւ խոնարհիլով. տակայն պէտք է գիտնալ որ սիրտն ալ իր սանձն ունի, եւ խոհուն մարդ մը կ'պարտի զայն գործածել գիտնալ։ Ամէն տան սրտին ձայնին անսացող, յաճախ անոր լթեւագրութիւններուն անձնատուր եղողներ, միշտ գժբախտ եղած են աշխարհի վրայ, որովհետեւ սէրը կոյր է, հարկ չկայ ըսել թէ կիրքն ալ կոյր է, և երբ կոյրը կոյրին առաջնորդէ, մարդարէ ըլլալու պէտք չկայ անոր եզրակացութիւնը գուշակելու համար. դուք լոկ սրտի զգացումներուն փոփոխականութիւնը կ'խոստովանիք կարծեմ լսա հետ, երբ ձեր ներողամտութեամբ յիշեցնել տամ ձեզ թէ այն սիրտն որ այսօր ձեր ամուսնոյն համար չի բաբախեր, եր երբեմն որ անոր խօսքն ձօրն համար կ'հառաչէր, եւ հիմայ գուցէ բոլորովին վանած է այն հրէշն իր շշնակէն ու նորանոր զգացումներու անձնատուր եղած։ Արդ այս պարագային մէջ ի՞նչ պէտք կայ վաղանցիկ զգացում մը անձնատուր ըլլալով տուն տեղ քանդելու, ընտանիք մը դժբախտ ընելու եւ ապագայ սերունդեան անպատիւ անուն մը կտակելով։ Վանէ, զաւակս, վանէ մոլեգին այդ անտեղի գաղափարները, ներողամիտ աչքով դատէ կնոջդ արարքներն եւ հաւատայ որ երջանիկ պիտի ըլլաս։

Քահանան քիչ մ'ալ նստելէ վերջ մեկնեցաւ։ Իսկ Կառւկեան բոլորովին տակն ու վրայ եղած Տէր Հօր խօսքերէն, սկսաւ որոճալ անոնց վրայ։ Իրաւ էր, կ'նն ի՞նչ յանցանք ունէր երբ անոր 400 ոսկիներուն համար յօժարութեամբ ամուսնացած էր հետն, եւ մանաւանդ կնոջը նկատմամբ բռնած աններելի ընթացքին հանդէպ Մարիամ երբեք չէր փորձուած օր մը դրամօժիտին խօսքն ընել անոր առջեւ։ Ընտանեկան, պարկեշտութեան, առաքինութեան տեսակէտով տիպար ամուսին մ'էր կինն, հոգին կուտար վրան, եւ եթէ հարկ ըլլար ամէն տեսակ զոհողութեան յանձնառու կ'ըլլար իր սիրոյն համար։ Այս ամէն ալ է'կ, բայց ինքն Անահիտը կ'սիրէր։ — Ի՞նչ այս սէրն, եթէ չկրնար արգելուլ զայն, աշխարհի ամէնէն գժբախտ արարածը պիտի ըլլար ինքզինքը։

Կառւկեանի այս խոհերուն մէջ վաճառատունէն ներս մտաւ ոսկերիչ Պետրոս աղան, ու գոհարեղէնի քանի մը տուփեր հանելով դրպանէն։

—Էֆէնտի, ըսաւ, աս հեղամայ մալերը շատ սուղ են, բերցան իրաւու գլուխ կարեն կոր մալ տէյի, ո՞ւր է բանը չկայ։

—Հոգ չէ, պատասխանեց Կառւկեան անտարբեր դէմքով մը, որպէս թէ բնաւ չէր զգար Պետրոս աղայի ցինքը կողոպտելու համար ի գործ դրած խարդախութիւնները մինակ թէ ապրանքները ճիշդ ապսպրուածին պէս ըլլան։

—Ան Թարաֆէն հոգ մ'ընէր գուն, առաջ Աստուած էդ չըրած ըէզէրը բանը կ'հասկնամ ես, ուզածնունէ աւելցքը խառ քարեր են, անոնց վրայ ի՞նչ էշխելիս կայ, գիտե՞ս. այսօր Նորէն չլնել տամ քանի նէ հարևրին քան ըւելովը չէս կըր նար չընել տար, ո՞ւր է հիմայ էշխի։

—Հաշիւն ալ բերի՞ր, հարցուց Կառւկեան՝ չատ ալ գոհ չըլլալով քահանային հոգեպարար խօսքերէն վերջ ոսկերիչին սուտերը մտիկ ընելուն։

Այս վերջինը գեղնած թուղթի կտոր մը հանելով գրպանէն, ներկայացուց վաճառականին. թղթին վրայ կոշտ գրերով նշանակուած էր գոհարեղէններուն հաշիւն, եւ Կառւկեան հրամայեց պաշտօնեաններուն որ ամբողջութեամբ վճարեն ոսկերիչին հաշիւը։

Այս վճարման արդարութեան կարգի չէ[illegible] մ'էր կ'դէիկեան վաճառատան ընդհանուր սովորութենէն եւ որ չէր[illegible] վրէպել պաշտօնեաներու ուշադրութենէն, վանաւանդ որ երկու անգամին ալ, առանց առարկութեան, առանց գինը հեւքի, առանց զեղչ մը առաջարկելու, զամ. ոսկի կ'վճարուէր ոսկերիչին, որ դրամները գրպանելէ վերջ,

—Աս գէշեր սպասենք, էֆէնտի, հարցուց։

—Ոչ, պատասխանեց Կառւկեան կտրուկ ձեւով մը, աս գիշեր չեմ կրնար գալ։

—Է՛, վաղուան խօսք կուտաս ա՛։

—Տեսնենք, կրնամ նէ կուգամ։

—Ես անտնէկ բան չլսեմ վաղը կ'սպասեմ, ըսաւ ու դուրս ելաւ։

Իսկ Կառւկեան զգածուած քահանային ազդու յորդորներէն, որոնք հայկական ոճով գործադրել ամուսնալուծումն, առ երեւս աէր կեղծելով ամուսնոյն, խաբել զայն ու գաղտագողի կենակցիլ իր սրտին սիրածին հետ. մտաւ երեկորին տուն վերադարձ, երբ ամուսինը քահանային յորդորներէն դրդուած զուարթ դէմքով մը դիմաւորեց զինք, ինքն ալ սէր կեղծելով ճաշի նստաւ ամուսնոյն հետ, ինչ թէ ուրախ Մարիամ այն տան միայն զգաց թէ ամուսնական երջանկութիւն կար աշխարհի վրայ։

Ը.

Ոսկերիչին տան մէջ գտնուող մը չէին այլ եւս Անահիտի նկատմամբ վաճառականին պատած զգացումները. Աննա տաւատուն որ առաջին առթիւ փորձած էր չափաւորել այս նպաստաւոր բարեկամութիւնն, ու տեղի չտալ չատ մը եւ ընտանեկան հետեւութիւններու, հիմայ նկատելով որ Պետրոս աղայէն սկսեալ մինչեւ Անահիտ, նպաստաւոր հով մը կ'փչէ իրենց ընտանեաց մէջ թանկագին հիւրին նկատմամբ, ինքն ալ ակամայ համակերպելով հոսանքին, սկսաւ ներողամիտ աչքերով նայիլ Կառւկեանի գեղեցկային այցելութիւններուն, որք շաբաթը երկու երեք անգամ տեղի կ'ունենային, միշտ մինչեւ ժամը վեց եօթն տեւելու եւ գրեթէ գլխաւորաբար Անահիտի հետ զբաղելու պայմանաւ։

Ոսկեղէն վաճառականին համար այնչափ բաւական չէր. ինք որ անակնկալ դիպուածով մը յաջողած էր կորսուած սիրոյն հետքը գտնել, հիմա չէր կրնար երկու խաբեաններու առջեւ անոր հետ խօսելով բաւականանալ։ (Շար.)